5 ՕԳՈՍՏՈՍ 1995 ՇԱԲԱԹ # 149 (903)

Ազգ

Azg armenian daily

Ադրբեջանում ձերբակալվեց Ալիֆրամ Գումբատովը

Ադրբեջանի ազգային անվտանգության նախարարության մամլո ծառայության հաղորդման համաձայն, օգոստոսի 4-ին երկրի հարավում ձերբակալվել է ազգային բանակի նախկին գնդապետ, 1993 թվականի ամռանը այստեղ շուրջ երկու շաբաթ գոյություն ունեցած ինքնահռչակ Թալիշ-Մուղանի Հանրապետության ղեկավար Ալիֆրամ Գումբատովը: Ինչպես Բաքվից հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակիցը, 1994 թվականի սեպտեմբերին նա երեք նախկին բարձրաստիճան զինվորականների հետ, որոնց թվում եղել է նաեւ այժմ որոնման մեջ գտնվող պաշտպանության նախկին նախարար Ռահիմ Ղազիեւը, հանդուգն փախուստ են կատարել հանրապետության ազգային անվտանգության նախարարության մեկուսարանից: Իրազեկ մարմինների տվյալների համաձայն, վերջին ժամանակներս Ա. Գումբատովը գտնվելիս է եղել Ադրբեջանի սահմաններից դուրս: Նրա հետ մեկտեղ ձերբակալված է նաեւ հետախուզությունից պաշտոնանկ արված ազգային անվտանգության նախարարության նախկին աշխատակից Ֆախիգ Միրզոեւը, որը համարվում է փախուստի տեխնիկական իրականացնողը:

Արմենպրես

ԱՍՈՒԼԻՍ

Դեյվիդ Միլլեր. «Նախքամուղը ավելի լավ կլինի անցկացնել 3-4 ճանապարհով»

ԶՐՈՒՑՐ ԱՌՆԵՐԵԱՆ

1995 թվականի օգոստոսի 2-ին ՀՀ նախագահին հանձնելով իր հավատարմագիրը, Հայաստանում Մեծ Բրիտանիայի եւ Իռլանդիայի Միացյալ Թագավորության առաջին արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Դեյվիդ Միլլերը անցավ իր պարտականությունների կատարմանը: Երեկ ՀՀ ԱԳՆ-ում դեսպան Միլլերը անցկացրեց առաջին մամուլի ասուլիսը, որին ներկա էր նաեւ Մեծ Բրիտանիայում Հայաստանի դեսպան Արմեն Սարգսյանը: Վերջինս ներկայացնելով բրիտանացի դիվանագետին նշեց, որ նա փորձառու է, իր ող երկար տարիների քարեկամը, եւ դեռ Լոնդոնում սերտ համագործակցության մեջ է եղել Հայաստանի դեսպանատան հետ:

Դեսպան Միլլերը աշխատել է բրիտանական արտգործնախարարությունում, պաշտոնավարել է ռեսական մարմիններում, դիվանագիտական աշխատանք է տարել մի շարք արտասահմանյան ներկայացուցչություններում, այդ թվում նաեւ Մոսկվայում: «Անցած չորս տարիների ընթացքում հայ-բրիտանական տնտեսական, քաղաքական, ռազմաքաղաքական հարաբերությունները եղել են վերելի ճանապարհին», ասաց դեսպան Սարգսյանը եւ հույս հայտնեց, թե Մեծ Բրիտանիայի դեսպանի Երեւանում պաշտոնավարությունը ավելի կամրապնդի այդ կապերը: Իր հերթին, դեսպան Միլլերը նշեց, որ այդ ընթացքում դեսպան Սարգսյանը մեծ աշխատանք է տարել Լոնդոնում, որի շնորհիվ երբեմն նույնիսկ չի նկատվել Հայաստանում բրիտանական դեսպանատան բացակայությունը: Այժմ, ասաց նա, մեր երկու երկրների միջեւ պաշտոնական հարաբերությունները ուժեղ են եւ զարգանալու են համագործակցության հունով: Դեսպան Միլլերը նշեց, թե Մեծ Բրիտանիայի դեսպանատան բացումը մեծապես կախված էր ֆինանսական դժվարությունների հետ, քաղաքական խնդիր չէր եւ պայմանավորված էր ԽՍՀՄ փլուզումից հետո 12+3 անկախ պետությունների գոյացմամբ: Հայաստանն այսօրվա մտնում է երկրորդ ալիքի մեջ: Սեպտեմբերին Մեծ Բրիտանիան դեսպանություն կբացի Ադրբեջանում, իսկ հոկտեմբերին՝ Թբիլիսիում: Նա նշեց, թե զարմանալի չէ, որ Բաքվում բրիտանական դեսպանատունը շատ ավելի վաղ է բացվել, կապված նավթային կոնսորցիումի հետ:

Այժմ Մեծ Բրիտանիան ծրագրում է աջակցել Հայաստանին երկու կարեւոր բնագավառներում՝ օրենսդրական եւ ներքին գործերի համակարգի: Առաջինը դեսպանը հիմնավորեց այն հանգամանքով, որ ներդրումների խրախուսման համար անհրաժեշտ է օրենսդրական դաշտ: Իսկ երկրորդը՝ չմանրամասնելով ներքին գործերը, նա կարեւորեց օրենսդրականի եւ իրավականի համագործությունը, նշելով, թե նոր ոստիկանական համակարգը պետք է համապատասխանի դեմոկրատականին: Ղարաբաղի հարցում դեսպանը նշեց, թե Մեծ Բրիտանիայի դիրքորոշումն այդ խնդրում շատ պարզ է, իր կառավարությունը աջակցում է վերջնական խաղաղական լուծում եւ աջակցում է Մինսկի խմբի գործընթացին, երկու համանախագահների աշխատանքին: «Մենք ակտիվ ենք այդ հարցում, բայց քենի հետեւում», ասաց նա եւ նշեց այն մեծ տպավորությունը, որ ստացել են վերջին բանակցությունների ընթացքում հայկական կողմի որդեգրած դիրքորոշումից:

Տես # էջ 2

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

ՀՀ ազգային անվտանգության նախարարության հաղորդագրությունը

Ահաբեկիչների նպատակն էր սպանել Վազգեն Սարգսյանին եւ հանցանքը գցել Վանո Սիրադեղյանի վրա...

Վերջապես, գրեթե ընկալուտիվ բնույթի առաջին 2 հաղորդագրություններից 6 օր հետո, երեկ երեկոյան, ՀՀ ազգային անվտանգության նախարարությունը հրապարակեց 3-րդ հաղորդագրությունը, որն ինչ-որ չափով կարող է լույս սփռել հուլիսի 28 լույս 29-ի գիշերվա ընթացքում եւ այնուհետեւ դեպքերի վրա: Ու քանի տակավին փաստեր եւ փաստարկումներ չկան, սակայն ԱՆՆ հաղորդագրությունը, որ հրապարակում ենք ամբողջությամբ, ասենք ներկայացնում է պաշտոնական վարկածը եղած օրը տեղի ունեցածի մասին:

Ազգային անվտանգության նախարարությունը տեղեկացրել էր, որ հուլիսի լույս 29-ի գիշերը ազգային անվտանգության եւ ներքին գործերի նախարարությունների համատեղ ջանքերով վնասազերծվել է ահաբեկչական հանցավոր մի ծրագիր: Չնայած զինված դիմադրությանը, կարճ ժամանակում հաջողվեց մեկուսացնել ահաբեկչական խմբի 9 անդամների, հետագա օրերին եւս 5-ին: Լուրջ հանցանշաններով հետախուզման մեջ են գտնվում մի շարք անձինք: Հենց այս նպատակով օգոստոսի 1-ի գիշերը Մասիսի շրջանի ՆԳ բաժնին կից պահակախմբության բաժնի երեք ոստիկան փորձել են ստուգման համար կանգնեցնել ՎԱԶ 2121 մակնիշի մի ավտոմեքենա, որի ուղեւորները, ինչպես պարզվում է նախաքննության տվյալներից, ադրբեջանցի կապված լինելով ահաբեկչական ընդհանուր ծրագրի հետ, ավտոմատից դիմար կրակ են բացել ոստիկանների վրա: Իր ծառայական պարտականությունը կատարելիս զոհվել է ավագ սերժանտ Արթուր Խաչատրյանը: Հիվանդանոցում մահացել է Գրիգոր Հովհաննիսյանը: Արմեն Պետրոսյանը մարմնական վնասվածքներով տեղափոխվել է հիվանդանոց: Նախաքննության արդյունքները, օպերատիվ նյութերը, իրեղեն ապացույցները վկայում են, որ զարմանալի ահաբեկչական մարտավարությամբ, լուրջ նախապատրաստված, ինչ-որ չափով նաեւ դրսի պրոֆեսիոնալ «խորհրդատվություն» ստացած մի ծրագրի հետ, որի գլխավոր նպատակը խառնաշփոթի ու անիշխանության հաստատման ճանապարհով Հայաստանում իշխանության բռնազավթումն էր: Ահաբեկիչների կողմից ճակվել էր առաջին հայացքից պարզունակ թվացող, սակայն հեռահար գործողության ծրագիր, ըստ որի հուլիսի 29-ին, Ազգային ժողովի կրկնական ընտրությունների օրը, ահաբեկչության թիրախ պետք է դառնար պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը: Նկատի ունենալով Վազգեն Սարգսյանի մեծ հեղինակությունը բանակի, աշխարհազորայինների մոտ, ամբողջ զինված ուժերում, ծրագրվել էր ահաբեկչությունից հետո, արդեն լավ հրահանգավորված խառնաշփոթի միջոցով նրան հետապնդել, մեղավոր ու կասկածյալ հռչակել ներքին գործերի նախարար Վանո Սիրադեղյանին, փորձել այդ ճանապարհով միմյանց դեմ հանել բանակն ու ներքին գործերի նախարարության համակարգը:

Տես # էջ 2

■ *Ինչպես Ռոյթեր-ՏԱՍՍ-ին հայտնել են ԱՄՆ-ի դեսպանատան մամուլի բաժնում, 1996 թվականից Միացյալ Նահանգներում կսկսվի դիզայնի փոփոխության ունեցող նոր թղթադրամների թողարկումը: Շրջանառության մեջ գտնվող դրամանիշերի արժեքն փոխանակություն նոր նմուշի հետ չի կատարվի, եւ գոյություն ունեցող դրամանիշերը շրջանառության մեջ կմնան նորերի հետ համատեղ:*

Արմենպրես

Արմեն Սարգսյանը նշանակվեց Եվրոպայում ՀՀ ավագ դեսպան

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Օգոստոսի 3-ին ՀՀ ԱԳ նախարար Վահան Փափազյանը ստորագրել է թիվ 373 հրամանը, որի համաձայն, այսուհետ Եվրոպայի բոլոր դեսպանները նախքան ՀՀ ԱԳՆ որեւէ հարցով դիմելը, պետք է բոլոր հարցերը համաձայնեցնեն ՀՀ ավագ դեսպան Արմեն Սարգսյանի հետ: Այդ հրամանը, ինչպես Փաստի թղթակցին պարզաբանեցին ՀՀ ԱԳՆ մամուլի եւ հասարակայնության հետ կապերի ծառայությունում, պարզաբանումն է 1993 թ. հունիսի 2-ի այն հրամանագրի, որով Մեծ Բրիտանիայի եւ Հյուսիսային Իռլանդիայի Միացյալ Թագավորությունում ՀՀ դեսպան Արմեն Սարգսյանի վրա են դրվում Եվրոպայում ՀՀ ավագ դեսպանի պարտականությունները:

Վահան Հովհաննիսյանին ներկայացվել է նոր մեղադրանք

Ինչպես հաղորդում է ՌԱԻՍ գործակալությունը, հուլիսի լույս 29-ի գիշերը ձերբակալված ՀՅԴ Բյուրոյի անդամ Վահան Հովհաննիսյանին ներկայացվել է նոր մեղադրանք, ըստ քրեական օրենսգրքի 65-րդ հոդվածի 1-ին մասի. նա մեղադրվում է Սահմանադրությամբ հաստատված պետական եւ հասարակական կարգի բռնի փոփոխման կոչ անելու մեջ: ՌԱԻՍ-ը նշում է, որ անհամապատասխանություն կա այս մեղադրանքի եւ ԱԱՆ-ի ու Անվտանգության խորհրդի հայտարարություններում նշված մեղադրանքների միջեւ: Դա էլ, ըստ ՌԱԻՍ-ի, հարցականի տակ է դնում իրականությունը դրանց համապատասխանությունը: Միաժամանակ, երեկ Ազատության հրապարակում ԱԻՄ-ի կողմից հրավիրված հանրահավաքում ելույթ ունեցող Մանվել Եղիազարյանի քույրը՝ Սուսանն եւ մահացածների պատճենը հուլիսի լույս 29-ի գիշերը կատարված ձերբակալության դաժանության մասին: Նրա հետ հանրահավաքի ելույթ կատարողները ու զինակիցները կոչ արեցին ազատել Մանվել Եղիազարյանին: Պարույր Հայրիկյանն իր ելույթում նույնպես անդրադարձավ այս խնդրին, ասելով, որ կատարվածին խաղաղական լուրջ զգուշական տալը լրագրային հարց է:

Կասկածյալն ազատ արձակվեց

...ՅՈՐՔ, 4 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՏԱՍՍ: Մ. Նահանգ...ի դատարանը ազատ արձակեց Այադ ...մայիլին, որ մեղադրվում էր 1993 թ. ...Նյու Յորքի համաշխարհային առեւտրի կենտրոնի ռմբահարման համար: Մեղադ...յալը՝ փոքր բեռնատարի վարորդ, բեր...ված էր ենթարկվել Հորդանանից:

Շրի Լանկայի ղեկավարը պատրաստ է զիջման

...րի Լանկայի նախագահ տիկին Կու...րատունգան հայտարարեց, թե ինքը պատրաստ է իշխանությունը արտասահմանյան ...միլների հետ կիսելու մի ծրագրի, ...րում մեկուկես տասնամյակ շարու...կվող պատերազմական վիճակին ...րջ տալու մտահոգությամբ: Նա խոստովանեց, որ Թամիլ ցեղի ընդդիմությունը հետեւանք է նրանց իրավունքների անտեսմանը:

«Էրինը» հասավ ...Ֆլորիդա

...» փոթորկահողմը, սուրալով ...ում 160 կմ արագությամբ, արեւադարձային անձրեւների ուղեկցությամբ Ֆլորիդայից խուժեց Մեքսիկայի ծովածոց եւ ներկայիս ուղղվում է դեպի Մ. Նահանգների Ալաբամա, Միսիսիպի եւ Լուիզիանա նահանգները:

«ՀՅԴ-ԴՐՕ»

Դիվանագետները ձեռնպահ են մնում պաշտոնական դիրքորոշումներից

Հայաստանում հավատարմագրված օտարերկրյա դիվանագետները, որոնց հուլիսի 31-ին հանձնվել էր ՀՀ անվտանգության խորհրդի հայտարարությունը, առայժմ ձեռնպահ են մնում պաշտոնական դիրքորոշումներ մամուլին տրամադրելուց: Սակայն մասնավորապես Իրանի Իսլամական Հանրապետության եւ Ֆրանսիայի դեսպանատներում տրված պարզաբանումները թույլ են տալիս արդեն իսկ մի շարք եզրահանգումներ կատարել: Իրանի դեսպանատան մամլո խորհրդականը նշեց, թե հայերը ցանկացած երկրում, ուր բնակություն են հաստատել, կառուցել են տեղի իշխանությունների հետ շփման լավագույն ուղիները գտնել: Ճիշտ է, իր երկրի պարագայում նա չցանկացավ ծեսել, թե իրանահայության որ մասն է դաշնակցական, սակայն միանշանակ զգացնելով, թե ՀՅԴ-ՀՀ իշխանություններ հարաբերությունները Հայաստանի ներքին գործն են, ըստ էության, լռելյայն ասաց, որ թեեւ Թեհրանն իր պարտքն է համարում միջազգային ահաբեկչության դեմ պայքարը, «ՀՅԴ-Դրո երեւույթի» դեմ արշավում Իրանի կառավարության համագործակցությունն անհնարին է: Ավելին, նույնիսկ մի քաղաքականին սուր հարցի, թե ՀՀ անվտանգության ծառայությունների «բացահայտումներից» հետո արդյո՞ք Իրանում մտահոգություններ, երկյուղներ չկան ՀՅԴ-ի եւ «Դրո»-ի հանդեպ, դեսպանատան ներկայացուցիչը հակառակ... ...եց, թե Հայաստանին անհանգիստ երկիրը Ղարաբաղն է, սակայն նույնիսկ Ղարաբաղում ՀՅԴ-ի գործունեության դեմ սահմանափակումներ չկան: Իսկ Թեհրանում ասում է նույնիսկ ...թյուն, ինչպես Լոս Անջելեսում կամ ...գում, եւ դժվար թե զարուրներում ...եղի ունեցող անցուդարձերին տեղյակ ...կառավարությունները որեւէ մասնակցություն բերեն: Անկեղծելով կարելի ...կացնել, որ Իրանում ՀՅԴ-ի եւ ընդհանրապես հայության դեմ ճնշումների ...խոսք լինել չի կարող: Այնուամենայնիվ Իրանում հետեւում են երեւանյան իրադարձությունների հետագա զարգացմանը: Ինչ վերաբերում է միջպետական հարաբերություններին, դրանք ընթանում են եւ առաջացում կլ կշարունակվեն բնական հունով:

Ֆրանսիայի դեսպանատունը թեեւ բավարարվեց պաշտոնական երկու նախադասությամբ, այն է՝ «դեսպանը հասկանում էր ողջ տեղեկությունը Հայաստանում տեղի քաղաքական զարգացումների մասին փոխանցել է իր երկրի կառավարությանը», եւ «պաշտոնական գնահատականներ տալու համար ինչ-ինչ մանրամասներ դեռեւս անհրաժեշտ են», այդուհանդերձ լուռ համաձայնություն ՀՀ իշխանությունների վարվածի հետ մեծ ցանկության դեպքում էլ հնարավոր չէ Ֆրանսիային վերագրել: Այս լռության տակ ինչ է թաքնված: 1989-ին Փարիզը Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին շնորհեց Պատվավոր լեգեոնի կոչում: Թե Հայաստանի նկատմամբ բարյացակամ վերաբերմունքի եւ թե ՀՀ նախագահի հանդեպ անձնական համակրանքի ցույցեր եղել են եւ հետագայում: Սակայն 1995-ին, թեեւ Երեւանը պաշտոնապես դիմել էր աշխարհի բազմաթիվ երկրների հուլիսի 5-ի ընտրություններին դիտորդներ գործուղելու առաջարկով, պաշտոնապես Ֆրանսիան ներկայացնող ոչ մի անձ չժամանեց Հայաստան: Սահմանադրության հանրաքվեի եւ ԱԺ ընտրությունների արդյունքների կապակցությամբ դարձյալ պաշտոնական Փարիզը ՀՀ իշխանություններին չշնորհավորեց: Այժմ, հուլիսի 28-31-ից հետո, Ֆրանսիան նույնիսկ չի ասում, թե ՀՅԴ-ՀՀ իշխանություններ հարաբերությունները Հայաստանի ներքին գործն են: Ըստ երեւույթին, «միջազգային ահաբեկչության յուրօրինակ երեւույթի» դեմ մարտնչող ՀՀ իշխանությունների կեցվածքը ամենեւին անհարող է թվալ: Մինչդեռ շատերը չէ, որ մարդու իրավունքների ոտնահարումները հակված են որեւէ երկրի ներքին գործ համարել:

ԼՈՒՍԻՆԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ
ՏԵՂԱԿԱՆ

ԱՍՈՒԼԻՍ

Դեյվիդ Միլլեր. «Նավթամուղը ավելի լավ կլինի անցկացնել 3-4 ճանապարհով»

Սկիզբը էջ 1

Անդրադառնալով նավթի խնդրին եւ նավթամուղի անցկացմանը, դեսպան Միլլերը նշեց, որ այն իրոք ունի տարածաշրջանային մեծ նշանակություն: Հետեւաբար, լինելով շրջանային խնդիր, այն կարող է մեծ ազդեցություն ունենալ ոչ միայն նյութական զարգացման, այլեւ քաղաքական կայունացման վրա: «Այս երկու շահերն էլ մեկը մյուսին ավելացնում եւ զարգացնում են», ասաց նա:

Այն հարցին, թե ի՞նչ ուղիով այնուամենայնիվ պետք է անցկացվի նավթամուղը, դեսպան Միլլերն ասաց. «Ոչ ես, ոչ իմ կառավարությունը առայժմ չգիտենք, թե ինչ ուղիով կանցկացվի նավթամուղը»: Նրա կարծիքով, դա հիմնականում տնտեսական հարց է, եւ եթե նավթը ամենանպատակահարմար ճանապարհով չտարվի, ապա այն ֆինանսապես արդյունավետ չի լինի:

Դեսպանի կարծիքով, նավթի անցկացման ճանապարհի հարցը մոտակա ամիսների ընթացքում կորոշվի: Բայց այդ ուղին, նրա ասելով, այնքան էլ կարեւոր չէ:

Հիմնականն այն է, որ նավթարդյունաբերողներն իմանան, թե օրական կարողունակության 30-40 հազար բարել նավթ: Այժմ նույնիսկ խոսք է գնում 750 հազար բարել նավթի արդյունահանման մասին: Եվ այդ իսկ պատճառով խոսք է գնում նոր նավթամուղի մասին: Նշելով միայն իր անձնական կարծիքը, դեսպան Միլլերը հայտնեց, թե շատ դժվար կլինի համաձայնության գալ միայն մեկ ճանապարհի շուրջ: «Ամենալավ որոշումը կլինի օգտագործել 3 եւ նույնիսկ 4 ճանապարհ, այսպիսով բոլորն էլ երջանիկ ու գոհ կլինեն», ասաց նա: Այդ ուղիներից մեկը, նրա ասելով, կբավարարի նաեւ մեզ: Դեսպանի ասելով, եթե այդ նավթամուղը կոչվում է նաեւ խաղաղության նավթամուղ: Ուստի այստեղ տնտեսական շահերին ավելի մեծ նախապատվություն պետք է տրվի, քան քաղաքականին:

Դեսպանն անդրադարձավ նաեւ ՀՀ անվտանգության խորհրդի հայտարարությանը եւ նշեց, թե որպես նորեկ՝ դժվարությամբ կմեկնաբանի ներքաղաքական զարգացումներն ու քաղաքականությունը: Բայց չխուսափելով հարցից, ասաց, որ Հայաստանի իշխանությունները անհանգստացած են եւ դա ներքին կայունության խնդիր են դիտում:

«Դա շատ անսովոր խնդիր է եւ այն միջազգայնացնելու քայլ է կատարվել», ասաց նա, նշելով, որ դեռ ավելին չի կարող ասել, քանի որ դատական գործը չի ավարտվել:

Իր հերթին դեսպան Սարգսյանը ավելացրեց, թե ընտրությունների հարցի կապակցությամբ բրիտանահայ որեւէ կազմակերպություն կամ անհատ պաշտոնապես չի դիմել: Իր հերթին դեսպանատունը անեն շաբաթ համայնքին տեղեկացնում է Հայաստանում կատարվող իրադարձությունների մասին, հրատարակելով տեղեկագիր:

ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ

Աշոտ Բլեյանը՝ գիտության եւ կրթության առաջին փոխնախարար

Գիտության, կրթության եւ լուսավորության նախարարությունների միավորումից հետո արդեն հայտնի է, որ ՀՀ նախագահի հրամանագրով կրթության եւ գիտության նախարար է նշանակվել Արմենակ Ղազարյանը: Հավաստի աղբյուրների տեղեկություններով, նախարարը ներկայումս զբաղվում է նախարարության կառուցվածքային փոփոխություններով եւ պատրաստվում է օգոստոսի 20-ին այն ներկայացնել կառավարության հաստատմանը:

Համաձայն նոր կառուցվածքային փոփոխությունների, պարոն Ղազարյանը կունենա մեկ առաջին տեղակալ՝ լուսավորության գծով, որը Աշոտ Բլեյանն է, եւ չորս տեղակալ: Կառուցվածքային փոփոխության հիմքում եր կու նախարարությունների միացումից հետո կկատարվեն աշխատատեղերի որոշակի կրճատումներ: Բացի այդ, նախարարությունը պատրաստվում է տեղափոխվել նոր շենք, որը հավանաբար կլինի կառավարական շենքերի մաս կազմող նախկին գյուղնախարարության շենքը:

ՎԱՆԱՁՈՐ

Ակադեմիայի մասնաճյուղ

Վանաձորում նախատեսվում է ստեղծել Հայաստանի ազգային ճարտարագիտական ակադեմիայի քաղաքային մասնաճյուղ: Օգոստոսի 2-ին Վանաձոր էին ժամանել Ակադեմիայի պրեզիդենտ Յուրի Խոջամիրյանը, նախագահության անդամներ: Ստեղծվեց կազմկոմիտե, որը կարճ ժամանակում կկազմակերպի մասնաճյուղի ստեղծումը:

«ԷՅԴ Արմենիան»՝ Սուրբ Նարեկ հիվանդանոցին

Օրերս Վանաձորի Սրբ. Նարեկ հիվանդանոցում էր Լոնդոնից ժամանած «ԷՅԴ Արմենիա» կազմակերպության աշխատակից Ռուբեն Ղալեչյանը երկու ուղեկցողներով: Պայմանավորվածություն ձեռք բերվեց վիրահատական եւ այլ բաժանմունքների համար բուժսարքավորումների առաքման համար:

10 աշակերտ մեկնեց Ֆրանսիա

Վանաձորի թիվ 3 գիշերօթիկ դպրոցի 10 աշակերտներ տնօրեն Կարեն Ղարաքեշիշյանի գլխավորությամբ Ֆրանսիայի «Մանկություն Հայաստանի» կազմակերպության հրավերով օգոստոսի 3-ին մեկշաբաթյա այցով մեկնեցին Դոհեմ քաղաք: Մեկնողները մինչեւ 15 տարեկան, հիմնականում ծնողազուրկ երեխաներ են: Նրանք կլինեն նաեւ Փարիզում եւ Մարսելում:

15 հազար ռելսերի փայտյա հենքեր Հայաստանի երկաթուղուն

«Ազգի» ընթերցողները 2-3 ամիս առաջ արդեն իրազեկ են դարձել Պարենի համաշխարհային ծրագրի (ՊՀԾ) կողմից 15 հազար ռելսերի փայտյա հենքերը Հայաստանի երկաթուղուն հատկացնելու մասին: Երեկ Երեւանի երկաթուղային կայարանում տեղի ունեցավ փայտահենքերը հանձնելու պաշտոնական արարողություն:

Մատակարարման համակարգի կովկասյան ստորաբաժանման պետ Ջոն Մըրեյը ասաց, որ ճանապարհային, նավահանգստային եւ երկաթուղային ենթակառույցի աստիճանական քայքայումը հանգեցրել է Կովկասում բեռնափոխադրումների ծայրաստիճան վատթարացմանը եւ «խոստացված մարդասիրական օգնության մեծաքանակ առաքումը վերածվել է խեղկատակ բեռնակի»: 15 հազար փայտյա հենքերի այս խմբաքանակը, որ արժե մոտ 30 հազար ԱՄՆ դոլլար, «Հայաստանի երկաթուղու կասեցարգործման նպաստելով ՊՀԾ-ի արած ամենամեծ ներդրումն է: Հենքերն արդեն ուղարկվել են ռելսերի փոփոխման (22376 տոննա) կատարվելու է ռեյսեփերի կենին, որին հետեւելու է ավելի մեծ առաքում 2 միլիոն ռուսական պետության կողմից: Այնուհետեւ նա ռելսի խոհրդանշական հենքը հանձնեց ՀՀ տրանսպորտի եւ հա-

ղորդակցության նախարար Հենրիկ Քոչինյանին (նկարում) եւ երկաթգծի վարչության պետ Վլադիմիր Ասիրյանցին:

Նա հայտնեց, որ հագահստիկի առաջին ա[illegible]տացվել են, բնական վագոնները Փոթի նավահանգստում են ու որ որ է կհասնեն Հայաստան»:

ՅՈՒՐԻ ՍԱՀԱԿՅԱՆ

«Հ

այաստանը ամենամեծ ներում ունեցող այն երկրներից է, որտեղ նկատվում են տնտեսական աճի նշաններ, ավելանում է արտադրության արտադրանքը», այսպիսի գնահատական տվեց Համաշխարհային բանկի 24 անդամից բաղկացած նախագահների խորհրդի անդամ, Նիդեռլանդների ներկայացուցիչ Էվելին Հեֆկինսը: Իր հերթին ՀԲ-ի Հայաստանով զբաղվող Վաֆիկ Գրեյսը նշեց, թե առ այսօր Համաշխարհային բանկը Հայաստանին հատկացրել է 140 մլն դոլլարի նախագծեր, որոնք պետք է աջակցեն բարեփոխումներին: Դրա նրա ասելով, Հայաստանը ֆանտաստիկ ներում ունի, բարեփոխումներն իրականացնող հուսալի կրքված թիմ եւ խոստումնալից ապագա:

Մեր այն հարցին, թե ՀԲ-ի ներկայացուցիչների նման կարծիքը ձեւավորվել է միայն ՀՀ կառավարության տվյալների հիման վրա, թե՞ լրացուցիչ ուսումնասիրություն է կատարվել, տիկին Հեֆկինսը պատասխանեց՝ թե կառավարության, եւ թե իրենց անկախ դիտողների:

Ընդ որում, նա, բացի ֆինանսական օգնությունից, կարեւորեց եւս երկու խնդիր. խորհրդատվական աշխատանքը եւ ՀԲ-ի միջոցով դոնոր երկրներից օգնություն ստանալու

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Համաշխարհային բանկը աջակցում է տնտեսական ծրագրին, այլ ոչ թե քաղաքական գործիչներին

մեջ են մտնում եւ աղետի գոտու ջրամատակարարման պորտի, էներգետիկ բնագավառի, սոցիալական պորտի ներդրումների, ինչպես նաեւ իրավական ծառայությունների պահպանման, ենթակառուցվածքների բնագավառում բարեփոխումների, ավտոճանապարհների վերականգնման ծրագրերը:

Պրն. Գրեյսը նշեց նաեւ, որ ՀԲ-ը այժմ փորձելու է փոխհատուցել այն սոցիալական վնասները, որոնք կարող են առաջ գալ բարեփոխումների ծրագրի իրականացման հետեւանքով: Այժմ, բացի սոցիալական ներդրումների ծրագրից, քննարկվում է նաեւ առողջապահական բնագավառում բարեփոխումներ կատարելու հարցը: Էվելին Հեֆկինսը ավելացրեց, թե Համաշխարհային բանկը այսպես կոչված երկու պատահան ունի, որոնցով տրվում են վարկեր: Մեկը կարճ եւ խիստ, մյուսը երկարատեւ եւ մեղմ:

«Հայաստանն ստանում է այդ երկուսի խառնուրդը», ասաց Էվելին Հեֆկինսը: Ընդհանուր առմամբ, հանգամանքը:

Պատասխանելով այն հարցին, թե ինչ կանի ՀԲ-ն, երբ Հայաստանում փոխվեն իշխանությունները, տիկին Հեֆկինսը ասաց, որ իրենք աջակցում են տնտեսական քաղաքականությանը, ոչ թե քաղաքական գործիչներին, կուսակցություններին կամ ծրագրերին:

Այսպիսով, 1996-97 թթ. Հայաստանը Համաշխարհային բանկից պետք է ակնկալի եւս 130-150 մլն դոլլարի վարկ:

Իսկ թե ինչպես է ՀԲ-ի ներկայացուցիչը վերաբերվում Հայաստանը շրջանային ֆինանսական կենտրոն դարձնելու մեր կառավարության ցանկությանը, նա պատասխանեց. «Այս կառավարությունը բավականին ամբիցիոզ է եւ լավատես»: Բայց մինչ տարածաշրջանային ֆինանսական կենտրոն դառնալը, այն նախ պետք է վերակառուցի իր բանկային համակարգը, որը տիկ. Հեֆկինսի կարծիքով, 1-2 տարվա ընթացքում կիրականացվի:

Ա. Հ.

ՄԱՄՈՒԼ

«Առավոտը» գրեց այն, ինչ մենք էինք գրելու

Լրագրական կյանքում այդպես էլ է պատահում. ուզում ես անդրադառնալ մի երեւույթի, ինչ-ինչ պատճառներով հետաձգում ես ցանկությանդ իրականացումը, եւ ահա մեկ ուրիշը երբեմն քեզնից էլ լավ գրում է այն, ինչը ինքդ կուզենայիր գրել: Այդպիսի մի գրություն երկու օր առաջ լույս տեսավ մեր պաշտոնակից՝ ընդամենը մեկ տարի եւ 2 օրական, բայց հայաստանյան մամուլի ընտանիքում արդեն իր տեղն ու դերը գտած «Առավոտ» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր Արամ Աբրահամյանի գրչով: Ավելացնելու կարիք կա՞, որ ամբողջովին կիսում ենք մեր գործընկերոջ կարծիքն ու մտահոգությունը, հոգ չէ, թե խիստ վերապահ ենք Վ. Տերտերյանի կողմնակալ ու միտումնավոր մեկնաբանությունների նկատմամբ:

Նրանք միշտ հարձակվելու են

երեկ «Լրագրում» հրապարակված «Նրանք միշտ փախչելու են» վերնագրով տեղեկատվությունը տարակուսանք առաջացրեց: Տվյալ դեպքում ինձ չի հետաքրքրում լրագրող Վաղինակ Տերտերյանի անձը եւ նրա՝ մի ճամբարից (ԱԻՄ-ից) մյուս ճամբար (ՀՀՇ) անցնելու հանգամանքը: Կարծում եմ, ոչ ոք չի մտածի, որ «ընդդիմության» կարկառուն դեմքերի զերիշխող մասը դավանափոխությունով շատ ավելի կտրուկ քայլեր է կատարել: Եւ ոչինչ՝ ապրում, բարգավաճում են, շարունակում են ճառեր արտասանել (նաեւ՝ բարոյականության մասին): Այնպես որ դա յուրաքանչյուր մարդու խղճի խնդիրն է: Չեմ ուզում նաեւ քննարկել «յուրացումների» մասին մեղադրանքները, որոնք ուղղված են պրն. Տերտերյանի դեմ: Մենք դատավոր չենք քրեական հարցերում:

Ուզում եմ ուշադրություն դարձնել մի այլ հանգամանքի վրա: Հանրահավաքի ժամանակ հռետորը, տվյալ դեպքում Պարույր Հայրիկյանը, մանուշյանական (այսինքն՝ կոմերիտական սադրիչի) ոճով «քսի է տալիս» իր ագրեսիվ կողմնակիցներին պրոֆեսիոնալ պարտականություններ կատարող լրագրողի վրա, եւ անսալով «շեֆի» կոչին, ԱԻՄ-ի ԲՏՈ-ները վրա են տալիս: Նման գործողությունները պետք է միանշանակ ձեւով դատապարտվեն բոլոր լրագրողների կողմից՝ անկախ նրանց քաղաքական նախասիրություններից: Ցավալի է, որ «Լրագիրը» նման վերաբերմունք չցուցաբերեց: «Գ. Վ.» ստորագրությամբ նյութում համակրանքը, կարծես թե, հարձակվողների եւ «քսի տվողների» կողմն է: Բոլոր ճամբարների քաղաքական գործիչները միշտ էլ հարձակվելու են լրագրողների վրա: Խնդիրն այն է, թե մենք մեր թերթերում խրախուսո՞ւմ ենք դա, թե ոչ:

Ա. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ

Ահաբեկիչների նպատակն էր սպանել Վազգեն Սարգսյանին...

Սկիզբը էջ 1

Այդ նպատակով նախապատրաստվել էր ահաբեկչություն նաեւ երկու ճանաչված զինվորական հրամանատարների դեմ, որը պետք է խորացներ հակադրությունը եւ առճակատումը: Ընդհանուր իրարանցման մեջ ծրագրվում էին ահաբեկչական քայլեր հանրապետության ղեկավարության, հայտնի քաղաքական գործիչների դեմ, ինչպես նաեւ նախատեսվել էր քննչական մեկուսարան ներթափանցելով սպանել «Դրո» կառույցի երկու ձերբակալված անձանց՝ հաշվի առնելով շատ հարցերում նրանց իրազեկությունը: Ենթադրվել է, որ այս բոլորի արդյունքում կստեղծվի քաոսի ու անիշխանության այնպիսի մի մթնոլորտ, որի պայմաններում դրանում շահագրգռված յուրաքանչյուրը իր շագանակը կհանի կրակից: Այս գնորամիս ծրագիրն իրականացնելու համար տեւականորեն մարդիկ են հավաքագրվել՝ հատկապես կռվի փորձ ունեցող մարդկանց, պետական ծառայության մեջ գտնվողների (ՀՀ նախագահին առընթեր պահպանության ծառայություն, զինվորական ոստիկանություն) շրջանում, ինչպես նաեւ հանցագործ աշխարհից: Զարմանալի չէ նաեւ, որ այս օրերին Հայաստանում կրկին հայտնվեցին երկար ժամանակ բացակայող եւ որոշ շրջանակներում հայտնի մի շարք «հեղինակություններ» ու դրանց գործակիցներ: Ավելին, ահաբեկչական ամբողջ ծրագրի մշակմանը եւ գործողություններին իրականացմանը մասնակցել են նաեւ մի քանի արտասահմանցիներ: Նախաքննության նախնական արդյունքները, ինչպես նաեւ հայտնաբերված զինապահեստները վկայում են, որ հանցավոր խումբը, որի ակտիվ կոորդինատորի ու կազմակերպչի դերում են հանդես եկել Վահան Հովհաննիսյանը, Գառնիկ Իսագուլյանը, Մանվել Եղիազարյանը, Աշոտ Ավետիսյանը եւ ուրիշներ, լրջորեն նախապատրաստվել է զինված դիմակայության: Այսօր կարելի է վստահությամբ ասել, որ հաջողվեց կանխել Հայաստանի Հանրապետության, մեր ժողովրդի անվտանգության ու արժանապատվությանն սպառնացող լուրջ վտանգ: Այսու հանդերձ, ատելության ու իշխանատենչության մոլուցքով տարված այդ մարդիկ, նրանց հետեւում կանգնած քաղաքական ուժերը, կարողացել են մոլորեցնել առանձին երիտասարդների, գործել են դավադիր կարգով՝ քողարկվելով ազգասիրության, հայրենասիրության, ժողովրդավարության կարգախոսների տակ, ակամա դառնալով նաեւ կույր գործիք ուրիշի ձեռքին: Ազգային անվտանգության նախարարությունը տեղեկացնում է, որ լիովին վնասազերծված է ահաբեկիչների կողմից մշակված բազմաքայլ հանցավոր ծրագիրը եւ մեղավորները ամենայն խստությամբ պատասխան կտան օրենքի առջեւ:

Երեւան, 4 օգոստոսի

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

Նորագյուղի նախկին կառավարական առանձնատներից մեկը 4 տարի առաջ տրամադրվեց էր առողջապահության նախարարությանը, որի նախաձեռնությամբ այստեղ հիմնվել է մանկական վերականգնողական կենտրոնը, որտեղ ծանր հիվանդություններից հետո վերականգնողական բուժում են անցնում տարբեր պրոֆիլի հիվանդ երեխաներ. սրտի, թոքերի հիվանդություններով, աղեստամոքսային տրակտի եւ հենաշարժիչ համակարգի, նյարդային ծանր խանգարումներով տառապող երեխաներ:

«Այսօր մեզ մոտ բուժվում են տարբեր հիվանդություններ ունեցող 76 երեխաներ, ասում է վերականգնողական կենտրոնի գլխավոր բժիշկ Լարիսա Սուքիասյանը: Երեխաներն ապաքինվում են ... բիզնեսի հրահանգիչ է այստեղ, խոսում է հայերեն), Դանիելան Չեխոսլովակիայից, Գոհարը եւ ուրիշներ:

Արսենի ճամբարի կամավորականները լցնում են մի քանի տարի առաջ սկսված, բայց նյութական եւ ֆինանսական միջոցների սղության պատճառով անավարտ նոր մասնաշենքի շինարարության համար փորված փոսերը: Հեռագայում այստեղ կտնկվեն ծառեր, կծեւավորվի այգի, որը կծառայի երեխաների հանգստին:

Վերանորոգումները՝ վերանորոգումներ, բայց կամավորների թերեւս ամենից կարեւոր նպատակը անմիջական շփումն է երեխաների հետ, նրանց հանգիստը կազմակերպելը: Լինելն, օրինակ, պատրաստվում է անգլերենի փոքրիկ դասընթացներ անցկացնել երեխաների հետ, Անիկան (Ֆրանսիա... նախասիրությունների վերաբերյալ: Նրա համար ընդունելի չէ հայ ընտանիքում տղամարդու եւ կնոջ «անհավասարությունը» (չմոռանանք նշել, որ նրա դիտարկումները վերաբերում են Գուգարքի շրջանի Մեղրուտ գյուղին, իսկ գյուղում, բնականաբար, վերոհիշյալ առանձնահատկությունն ավելի ընդգծված է): Նա չի կարողանում հասկանալ, թե ինչու «լոբի փակելու» բարդ եւ աշխատատար գործը հասկապես կնոջ անվերապահ պարտականությունն է, եւ կամ ինչու է հարեւանների կողմից զարմանքով ընդունվում իր նախաձեռնած լվացքի «արարողությունը»: «Կանա՛յք կանեն», ասում են հարեւանները: «Ինչո՞ւ», հարցնում է Դոնալդը: Նա անտարբեր չէ խորոված բադրիջանի, խոզի խորովածի, լավաշի նկատմամբ եւ ար-

ԿԱՄԱՎՈՐՆԵՐ

Աշխատանքային ճամբարները բարեկամության ողջույն են

Արդեն երրորդ տարին է, ինչ մեր հանրապետությունում գործում են Աշխարհի միջազգային ճամբարներ (ԱՄՃ), որոնք կազմակերպվում են ՀՄՃ հանրապետական ցասքի կողմից: Այս շարժման նպատակն է հնարավորին չափ բարեկամանալ ծեր, միայնակ, անպաշտպան մարդկանց, հիվանդ երեխաների եւ նրանց հոգսը, ովքեր օգնության եւ մարդկային ջերմության կարիք ունեն: Ճամբարները տեղակայված են ինչպես Երեւանում (Լորիի ծերանոց, Հանրապետական մանկական վերականգնողական կենտրոն), այնպես էլ հանրապետության շրջաններում (Մղիսակ, Արգնի, Օշական): Այստեղ հայ կամավորների կողքին աշխատում, ապրում եւ ուրիշներին օգնում են աշխարհի ամենատարբեր երկրներից այստեղ ժամանած ուսանողներ, մանկավարժներ, տարբեր տարիքի եւ զբաղմունքի մարդիկ, որոնց միավորում է աշխարհի բարիքին մի ծեղ ավելացնելու, մարդկային տառապանքը փոքր-ինչ մեղմելու ցանկությունը:

հովված են շուրջօրյա էլեկտրալներ գիպայով, տանելի սննդով (այս հարցում մեզ շատ է աջակցում Կարմիր խաչի ընկերությունը, ունենք փոքրիկ տնտեսություն, որից ստացված բարիքները շուտով կգան լրացնելու երեխաների կերակրացանկը): Տարբեր պրոֆիլի հիվանդ երեխաները տեղավորված են տարբեր խոբեջներում: Ունենք աղեցից հետո գերմանացիների կողմից կառուցված, ամենաժամանակակից բժշկական սարքավորմամբ եւ գերմանացի մասնագետների օգնությամբ համապատասխան վերապատրաստում անցած մասնագետներով հագեցած բուժական կորպուս, որն առայժմ, փաստ ասծո, դեռ կարգին վիճակում է: Երրորդ տարին է, զբաղվում ենք երեխաների վերականգնողական բուժմամբ եւ բավական արդյունքների ենք հասել: Մեզ համար երջանկություն է, երբ հերթական անդամալույծ երեխան 1-2 տարի մեզ մոտ պարբերաբար բուժվելուց հետո սեփական ոտքով գնում է տուն, դառնում հասարակության լիարժեք անդամ: Այս տեսակետից ոգեւորիչ է նաեւ կամավորների այս նախաձեռնությունը: Նրանք մեզ մոտ աշխատում են կամավոր բարեգործական հիմունքներով, իրենց ծնողից եկածն անում երեխաներին բարոյապես եւ նյութապես օգնելու համար: Անցյալ տարի մեր համագործակցությունը բավական արդյունավետ էր: Այս տարի կամավորականները դեռ նոր են սկսել (աշխատում են մեզ մոտ չորրորդ օրը), բայց արդեն երեւում է, որ հրաշալի երիտասարդներ են: Մեր դժվարին պայմաններում պետք է իրար օգնենք, ուրիշ կերպ հնարավոր չէ:

Կամավորականները (նրանք իրենց վոլոնտյորներ են անվանում) այստեղ բաժանված են 2 մասի՝ «Տիգրանի» եւ «Արսենի» ճամբարներ:

«Տիգրանականներն», օրինակ, զբաղված են նախկին պահեստի վերանորոգման աշխատանքներով: Այն վերակառուցվելու է «ծննդային ճաշարանի»: Այսօր գործող պատկերտուս ճաշարանը անօգտագործելի է ծննդյանը, ջեռուցման հետ կապված դժվարությունների պատճառով: Իսկ այստեղ համեմատաբար տաք կլինի, եւ հիվանդ երեխաները ինչ թե շատ նորմալ պայմաններում կսնվեն, բացատրում են տղաները: Պահեստը, որ լինին էր ամեն տեսակ անպետք իրերով, էր կաքեղենով, հնոցով, դասարկված է, այժմ ներկվում է պատերի ներկը: Աշխատանքները կշարունակվեն մինչեւ օգոստոսի 13-ը, համոզված եմ, որ տղաները մինչ այդ կավարտեն ապագա խոհանոցի վերանորոգումը»:

Իմ այցելության պահին այստեղ աշխատում էին հիրավի «միջազգային» ճամբարի ներկայացուցիչներ Լինելը Կալիֆորնիայից (նա փոքրուց) նրանց տրամադրությունը փորձում է բարձրացնել որեւէ գեղեցիկ զգեստի կամ շինկիկի միջոցով:

Աշխատանքային այս ճամբարները նաեւ բարեկամության յուրօրինակ ողջույն են: Նորագյուղի ճամբարներում ընդգրկված են 9 արտասահմանցի վոլոնտյորներ, այդ թվում՝ խաղաղության կորպուսի 6 ներկայացուցիչներ: Նրանց նախաձեռնությամբ նախորդ օրը կազմակերպվել էր այսպես ասած study-part (սա սեմինարի նման մի բան է), որի ընթացքում կամավորները քննարկում էին այնպիսի լուրջ հարցեր, ինչպես՝ «Ի՞նչ եք հասկանում խաղաղություն բառի տակ», «Ի՞նչ կարող եք անել խաղաղության համար որպես կազմակերպության անդամ», «Ի՞նչ կարող է անել ծեր պետությունը խաղաղության համար»: Study-part-ի հարցերը փակված չեն եւ խոստանում են հեռագա օրերին նույնպես զբաղեցնել կամավորականների երեկոները:

Զրուցում եմ խաղաղության կորպուսի ներկայացուցիչներից երկուսի՝ Մայք Ջորջի եւ Դոնալդ Ֆրամբերֆելդի հետ (երկուսն էլ անգլերենի ուսուցիչներ են եւ Հայաստանում անցկացրած մեկ տարվա ընթացքում սովորել եւ խոսում են հայերեն):

Մայք Ջորջը՝ լրջախոհ, զգայուն մի երիտասարդ, մինչեւ ամառային արձակուրդներն անգլերեն էր դասավանդում Հոկտեմբերյանի շրջանի Մրգաշատ գյուղում, շատ ուսանելի է համարում հայերի կենցաղին եւ մշակույթին հաղորդակցվելը: Նրան հատկապես հուզիչ է թվում այն վճռականությունը, որով «հյուրընկալ եւ աշխատասեր հայ ժողովուրդը դիմագրավում է իրեն բաժին ընկած դժվարությունները»:

Դոնալդ Ֆրամբերֆելդը, որն այժմ է ընկնում իր կենսուրախ խառնվածքով, համեստ հայկական սովորություններն է կիսում հայերի նիստուկացի առանձնահատկությունների վերաբերյալ: ... դեռ սովորել է պատրաստել այդ կերակրատեսակները:

Կամավորականների աշխատանքային օրն սկսվում է 9.30-ին եւ ավարտվում 14.30-ին, որից հետո նրանք «իրենց ծախսած էներգիան են լրացնում» ճամբարի ճաշարանում:

Ճաշից առաջ մեզ են միանում մյուս կամավորականները: Զգացվում է, որ եթե հայ տղաների եւ աղջիկների համար հիվանդ երեխաներին օգնելու կոչված այս միջոցառումը օգտակարի զուգակցությունն է հաճելիի հետ (ինչո՞վ հաճելի չեն փոխադարձ շփումներն արտասահմանցի գործընկերների հետ, որը փոխադարձ այցելություններ է խոստանում, կիպառի նվագակցությամբ, երգ ու պարով ուղեկցվող երեկոները, հանպատրաստից անցկացվող ամենատարբեր թեմաներ շոշափող բանավեճերը եւ այլն), ապա արտասահմանցի կամավորներն ավելի գործնական եւ լուրջ են տրամադրված իրենց անելիքի նկատմամբ: Նրանցից ամենափորձառուն՝ Այկե Մասուկասը (նա կատակով Հայկ Մասուկասյան է անվանում իրեն), որ 5-րդ տարին է մասնակցում կամավորական ջոկատների, որոնց վերապահումներ ունի իրենց սկսած գործի արդյունավետության նկատմամբ, գտնում է, որ իրենց հնարավորություններն ավելի լիարժեք կարող են օգտագործվել, ավելի անմիջականորեն ծառայել երեխաների շահերին: Այդ կարծիքը չի բաժանում վերականգնողական կենտրոնի գլխավոր բժշկի տնտեսական գծով տեղակալ Ալեքսանդր Աբրահամյանը: Նա գոհ է կամավորական ջոկատների գործունեությունից, համարում է, որ հիվանդանոցի տնտեսության բարելավումն, ի վերջո, ծառայելու է հիվանդին: Նրա կարծիքով, հրաշալի է, որ իրենց աջակցում են հայ եւ արտասահմանցի երիտասարդները:

ԱՍԱՏՈՒՐ ԳՈՒԼՈՅԱՆ

ԳՈՐԾՈՒՂՈՒՄ

Լույսը դահղանել է դեռ, նաեւ Իջեւանում

Ինչպես խոստացել եմ նախորդ հրապարակման մեջ, այսօր ընթերցողին եմ ներկայացնում Երեւանի պետական համալսարանի Իջեւանի մասնաճյուղի տնօրեն, ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Համլետ Կարայանի հետ հարցազրույցի համառոտ շարադրանքը:

– Պրն. Կարայան, ե՞րբ, ո՞ւմ կողմից եւ ի՞նչ նկատառումներով է հիմնվել Երեւանի պետհամալսարանի Իջեւանի մասնաճյուղը:

– Մասնաճյուղը հիմնվել է կառավարության որոշմամբ 1991 թվականին, հիմնադրման օրվանից ունեցել է պետական կարգավիճակ: Նպատակը հանրապետության գիտակրթական պոտենցիալի համամասն բաշխման ապահովումն է, այլապես մտքի արտահոսքը տարածաշրջաններից դեպի մայրաքաղաք բերում է առաջինների ոսալի անկման: Երբ ինձ հարցնեին, թե մենք երբ վստահորեն ներքաշվեցինք Ղարաբաղը, կասեի՝ այն ժամանակներից, երբ սկսեցինք նրա գիտակրթական պոտենցիալի տեղափոխումը դեպի Երեւան կամ Մոսկվա: Դա զարդարեց Երեւանն ու Մոսկվան, բայց ոչ Ղարաբաղը: Այդ առումով ես նախկինում էլ տարածաշրջաններում ակտիվ աշխատանք եմ տարել: Օրինակ, մեծ ջանքեր եմ թափել, որպեսզի Եղեգնաձորում բացվի համալսարանի ռենտգենաֆիզիկայի լաբորատորիա: Այն մինչեւ վերջերս գործում էր, հիմա, ցավոք, ոչ: Այս մասնաճյուղի հիմնադրման գաղափարն էլ միանգամից չառաջացավ: Նախապես ուզում էի իմ հայրենի Աչաջուր գյուղում «Հայէլեկտրո» գործարանի մասնաճյուղ բացել: Բայց հանդիպեցի այնպիսի դժվարության, ինչպիսին տեղական կադրերի պակասն է: Այն ժամանակ գյուղերը դատարկվում էին, եւ այս խնդրի լուծումը չափազանց կարեւոր էր: Այստեղից էլ առաջացավ կրթօջախ հիմնելու գաղափարը, որը պիտի օգներ տեղական կադրերի պատրաստման հարցի լուծմանը: Երբ մենք կրթօջախը հիմնեցինք, իսկ դա հսկայական դժվարություններ հաղթահարելու գնով եղավ, բազմաթիվ իջեւանցիներ վերադարձան շրջան... Մեր ծրագրերի մեջ մտնում է աշխատատեղերի ստեղծումը: Մեր բաժինը մենք անում ենք, այսինքն մշակում ենք այնպիսի արտադրատեսակներ, որոնք շատ գիտատար են եւ քիչ հումքատար, կարող են արտադրվել նաեւ գյուղերում, նաեւ սեզոնային: Այդ մշակումները մենք ցույց ենք տալիս մեր ուսանողներին, որպես դիդակտիկ նյութ...

– Ինչքա՞ն ուսանող ունեիք առաջ եւ ինչքա՞ն՝ հիմա:

– Առաջին տարին ընդունել ենք 200 ուսանող, երկրորդ տարին 201, ուրից հետո սկսեցին անընդհատ այդ թվերը կրճատել: Այժմ ուսանողների թիվը 185 է, 100-ը՝ անվճար, 85-ը՝ վճարովի:

– Ովքե՞ր են դասավանդողները:

– Երեւանի պետհամալսարանի դասախոսներն են հիմնականում, մի փոքր մասը՝ ժողտնտեսության ինստիտուտից եւ ակադեմիայի համակարգից: Ընդհանուր թվով 109 հոգի են, զբաղեցնում են 89 հաստիք: 15-ը պրոֆեսոր-դոկտորներ են, կեսից ավելին՝ գիտական աստիճան ունեցողներ: Արդեն տվել ենք մեր սեփական գիտական կադրերը՝ պատրաստել գիտության երկու-թեկնածու, մի քանիսն էլ շուտով պաշտպանության կներկայացնեն իրենց թեզերը, եւ դրանք այն մարդիկ են, որ հենց մեզ մոտ են կրթություն ստացել: Դժվա՞ր պատկերացնո՞ւմ եք, թե որքան դժվար է եղել այդպիսի կոլեկտիվ հավաքելը, երբ մեր դասախոսը Երեւանում մեկ ժամանոր (աշակերտի հետ) պարապմունքով կարող է ստանալ այնքան գումար, որքան կվաստակի նրան մեր տված աշխատավարձը 10 տարում: Բայց մարդիկ եկել են եւ նրանց այդ ձեռնարկը պարզապես հայրենասիրություն է, կարծում եմ: Պատկերացնո՞ւմ եք, պրոֆեսոր Ավագյանը, ամբողջ համալսարանում հարգված ու հայտնի մի մարդ, եկել է ամբողջ ծառանը եւ նույնիսկ ձմեռների մեջ ավտոբուս հրել... Ի՞նչ խնդիր պիտի ունենաս, որ այդպիսի մարդկանց հանդեպ խորին երախտագիտության զգացում չտածես, եւ դեռ մի բան էլ առեկդոտներ տարածես, թե նրանք առաջնորդվում են նյութական շահով...

– **Անդրադառնանք ամենացավոտ խնդրին, պարոն Կարայան, ձեր նշած այդ անեկդոտներին: Դրանք իրոք կան, խոսում են, որ դասախոսներից ոմանք դրամ են շորթում ուսանողներից, ոմանք էլ ընդունելության քննությունների ժամանակ են գրպանները լցնում:** Ես, իհարկե, այնքան միամիտ չեմ, որ կարծեմ, թե դուք կհաստատեք այդ խոսակցությունները, բայց չե՞ք կարծում, որ կլինեն անազնիվ մարդիկ, որոնք կչարաշահեն այս կամ այն պրոֆեսորի հետ իրենց մտերմությունը՝ դրամ կշորթեն դիմորդների ծնողներից, իբր նրանց տալու համար, եւ բանից անտեղյակ դասախոսի անունը վարկաբեկելով՝ կգրպանեն այդ գումարները: Խոսակցություններ կան, որ դրանք այնքան էլ փոքր գումարներ չեն...

– Ես ֆիզիկոս եմ եւ կոնկրետություն եմ սիրում: Կոնկրետ ո՞ւմ մասին է խոսքը, ո՞վ է այդ անազնիվ դասախոսը, դուք գիտե՞ք: Ես էլ չգիտեմ: Վերացական խոսակցություն է, որը վիրավորական է ողջ կոլեկտիվի համար, եթե նույնիսկ նրանում մեկ-երկու անազնիվ մարդ կա էլ: Ինչ վերաբերում է դասախոսների մտերմության չարաշահմամբ զբաղվող սահակ «միջնորդներին», ապա եթե դա այդպես էլ է, դասախոսն այստեղ ի՞նչ մեղք ունի: Ես նույնիսկ այդ պարագայում մեր դասախոսների աշխատանքը գնահատում եմ որպես հերոսություն եւ հայրենասիրություն, որովհետեւ այդ գրկանքները, որ նրանք կրում են շաբաթը երկու-երեք օրով շրջան գալով, աներեւակայելի է: Դե, իսկ ընդունելության քննությունների հետ մեր կոլեկտիվը բացարձակապես կապ չունի: Դա կենտրոնացված կարգով է արվում, ընդունելության հանձնաժողովները համալսարանն է կազմում, եւ դրանք նույն հանձնաժողովներն են, որոնք քննություն են ընդունում Երեւանում: Հենց նրանք էլ ամբողջ կազմով, հատուկ գրաֆիկով գալիս են Իջեւան եւ քննություն ընդունում մեր դիմորդներից:

– Ի՞նչ կառուցվածք ունի ձեր մասնաճյուղը:

– Առայժմ ունենք 4 ֆակուլտետ. բնական գիտությունների, որտեղ ուսումնասիրվում է կիրառական ֆիզիկա եւ կիրառական մաթեմատիկա, տնտեսագիտական ֆակուլտետ, հումանիտար գիտությունների ֆակուլտետ, որտեղ ուսումնասիրվում է հայոց լեզու եւ գրականություն, պատմություն, մանկավարժություն եւ հոգեբանություն, ինչպես նաեւ կիրառական արվեստի ֆակուլտետ: Այսինքն, կառուցվածքով մենք դասական տիպի համալսարան ենք, կրթություն ենք տալիս 7 մասնագիտությունների գծով: Մասնաճյուղն ունի 21 ձեւավորված ամբիոն: Տեխնիկական բազան մեր ուժերով ենք ստեղծում, առայժմ ժամանակակից չէ, մեզ չի բավարարում: Հուսալի եւ բազմազան տեխնիկայի պակասից նեղվում ենք: Բայց չենք վհատվում: Մեր կրթօջախն արդեն արժանի է արձակել եւ առաջիկայում կզարգանա...

– «Շրջաններում ստեղծված կրթական ու մշակութային օջախների լույսը դահղանելը դեռ չի նշանակում հոգսը չենի»: Իսկ ամեն լույս իր ստվերն է ունենում: Ստվերների դեմ պայքարենք, բայց լույսը չմարենք:

ԱԼՖՐԵԴ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Հիրոսիմա-Նագասակի-50

Ռմբակոծությունը կշռադատվա՞ծ քայլ էր, թե՞ ուժի սովորական ցուցադրում եւ շտապողականություն

Ավագ սերունդը հավանություն է տալիս, նոր սերունդը` այպանում

1945 թվի օգոստոսի 6-ին եւ 9-ին համաշխարհային պատմության մեջ այս երկու քաղաքները ԱՄՆ-ի կողմից ենթարկվեցին ատոմային ռմբակոծության: Ավերվեց երկու քաղաքների զգալի մասը: Զոհվեց ավելի քան 200 հազար մարդ: Ռմբակոծությունների անհրաժեշտության շուրջ բանավեճը այնքան սուր էր, որ նույնիսկ այսօր, 50 տարի անց, դրանց շուրջ արձագանքները անդադրում են եւ հետեւանքները՝ շոշափելի: Իսկ ի՞նչ էին մտածում այդ օրերին աշխարհի խոշոր տերությունների քաղաքական գործիչները, հատկապես այդ դաժան որոշման ընդունողները: Ի՞նչ ձեւով տակ էին նրանք գործում: Ի՞նչն ստիպեց նրանց դիմելու այդ «ճակատագրական» քայլին: Այս եւ այլ հարցերի ճշմարտացի պատասխան են եկել ամերիկյան «Նյուզուիք» հանդեսի թղթակիցները, որոնք նախագահ Տրումենի եւ նրա խորհրդականների հուշերի, գեղագրումների եւ օրագրերի միջոցով կարողացել են վերականգնել այդ ժամանակաշրջանի ճգնաժամային օրերի պատկերը հուլիսի 24-ի համարում, որտեղից թարգմանաբար ներկայացնում ենք մեր ընթերցողներին:

Հիրոսիմա: Քաղաք Հոնսյու կղզու հարավ արեւմուտքում: 1975 թվի տվյալներով, 832 հազար բնակչությամբ Հիրոսիման արդյունաբերական վարչական կենտրոն, որտեղ կա մեքենաշինական (նաեւ նավաշինության, նավանորոգման), հաստոցագործիական, տեխստիլ, սննդի, նավթաքիմիական, փայտամշակման եւ թղթի արդյունաբերություն:

Նագասակի: Քաղաք Կյուսյու կղզու արեւմուտքում, Նագասակի ծոցի ափին: 1975 թվի տվյալներով, 448 հազար բնակչությամբ Նագասակի արդյունաբերական վարչական կենտրոն, որտեղ զարգացած է մեքենաշինությունը, մետալուրգիան, սննդի, տեխստիլ, նավթաքիմիական եւ փայտամշակման արդյունաբերությունը: Խոշոր նավահանգիստ է, նավաշինական եւ նավանորոգման կենտրոն, ինչպես նաեւ ռազմածովային զինանոց: Ունի համալսարան: Քաղաքն աճել է ձկնորսական ավանի տեղում: Հայտնի է XII դարից:

Կես դար հետո հանգստությունն ու բերկրանքը եկել են փոխարինելու անորոշությունն ու ափսոսանքը: Վերջերս կատարված ուսումնասիրությունների համաձայն, ավագ սերնդի ներկայացուցիչները դեռ ուժեղ չափով համաձայն են տալիս ռմբակոծությանը, բայց հատկապես 30-ից ցածր տարիքի երիտասարդներն այն համարում են սխալ քայլ: Որոշ պատմաբաններ գտնում են, որ ռմբակոծությունը ոչ միայն անբարոյական քայլ էր, այլ նաեւ ոչ անհրաժեշտ: Նրանք պնդում են, որ արդեն 1945-ի ամառանը Ճապոնիան պարտված էր եւ միեւնույն է, պետք է փլուզվեր, առանց ռմբակոծման: Ուրիշները վիճարկում են, թե ռումբի նետումը նպատակ ուներ ոչ թե Ճապոնիային ծնկի բերել, այլ Խորհրդային Միությանը ահաբեկել:

Առաջին ատոմային ռումբը գցած B-29 ռմբակոծիչի օդաչու Պոլ Տիբեթսը թռիչքից առաջ

Դատավարների ուսումնասիրությունից պարզվում է, որ որոշումը ընդունելու գործում մեծ դեր են խաղացել շտապողականությունը ու հավակնոտությունը, ինչպես նաեւ առաջ ու հանգիստ դատողության բացակայությունը: 1945 թվի ամառանը ամերիկյան հասարակությունը հոգնած էր պատերազմից, իսկ ռումբի վրա աշխատող գիտնականները ճշգրիտ չգիտեին, թե ինչ են իրենք պատրաստում եւ կգործի՞ արդյոք այն, թե ոչ: Քաղաքագետների առաջին հերթին հետաքրքրում էր պատերազմն ինչքան հնարավոր է շուտ ավարտելը, եւ ռումբը գցել չգցելու հարցն այնքան էլ երկար ու կշռադատված փիլիսոփայությունների առարկա չի եղել:

Իսկ Տրումենը 1945 թվի ապրիլի 12-ին հաջորդեց Ռուզվելտին, նա ցնցված էր: «Ես այնքան էլ հասուն չեմ այս գործի համար, այնպես որ, երբ երբեւէ պատրաստ եմ, պատրաստ եմ ինձ համար», ասել է նա իր ընկերոջը՝ վերմոնտցի սենատոր Ջորջ Այկենին: Ռումբի մասին նրան տեղեկացրել են պաշտոնի ստանձնումից երկու շաբաթ անց: Այդ գործի հաջողությամբ զբաղված է եղել գեներալ Լեսլի Գրովզը, որին վստահված էր խիստ գաղտնի հորջորջված «Մանհեթենի ծրագրի» իրագործումը: Մոտ 200 հազար մարդ աշխատում էր Նյու Մեքսիկոյի անապատներում տեղակայված 37 գաղտնի գործարաններում եւ լաբորատորիաներում: Նրանցից շատ քչերին էր հայտնի, թե ինչ են պատրաստում: Գրովզն արդեն երկու միլիարդ (26 միլիարդ ներկա հաշվումներով) դոլար էր ծախսել այդ նախագծի համար, եւ ծախսումը պարզապես ավետիս էր լինելու նրա համար: Նա վճռականորեն եւ անհամբերությամբ սպասում էր իր «սարքի» հզորության ցուցադրմանը: Բայց 1945-ի ուշ գարնանն արդեն «լավ թիրախների» թիվը զգալիորեն նվազել էր: Քաղաքային օդային ուժի հրամանատար Կերտիս Լեմեյն արդեն հասցրել էր մեկը մյուսի հետեւից ոչնչացնել ճապոնական մի շարք քաղաքներ: Մարտ ամսի տասնօրյա ժամանակահատվածում B-29 տիպի ռազմական ինքնաթիռների 11.600 թռիչքներ հիմնականում էին արել 32 քառ. մղոն բնակավայր տարածությամբ ճապոնական չորս գլխավոր քաղաքներ, սպանելով ամենաքիչը 250 հազար մարդ:

Հնարավոր թիրախներից մեկը Հոնսյու կղզու հարավային մասում գտնվող, 280 հազար բնակչությամբ Հիրոսիմա քաղաքն էր, որը շրջապատված լինելով բլուրներով, կարող էր «կրկնակի ուժեղացնել ռմբային ազդեցությունը»: Սակայն Գրովզի կարծիքով, Կիոտոն ավելի հարմար թիրախ էր: Բողոքական եւ սինտոյական դամբարաններով հարուստ այդ նախկին մայրաքաղաքը «մտավոր կենտրոն» էր, եւ արձագանքն այնտեղ ավելի տպավորիչ կլիներ»:

Նման մտածողությունը չափազանց մեղավոր եւ հոգեկեց կարող է թվալ այժմ, սակայն այն ժամանակ անսովոր չէր: 43-44 թվերին շատ քաղաքներ էին նման վերաբերմունքի արժանացել:

Այնուամենայնիվ ռազմական քարտուղարությունը Հենրի Սթիմսոնի ղեկավարությամբ մտահոգ էր այդ հարցում: «Հին դպրոցի» ներկայացուցիչ լինելով, նա դեմ էր քաղաքացիների համընդհանուր ոչնչացմանը եւ ցանկանում էր, որ «հարվածները հասցվեն ճշգրիտ կետերի», որտեղ քաղաքացի խաղաղ բնակչությունը չտուժի: Նա կտրականապես դեմ էր Կիոտոյի ռմբակոծմանը, համոզված լինելով, որ դա նման կլիներ «Լինկոլնի հուշարձանի կործանմանը»:

Պատերազմը նա իր օրագրում կոչել էր «անասնային», «սարսափելի», «զարհուրելի», «սատանայական» եւ նման այլ բառերով: Նրա օգնական Ջոն Մակլոյը առաջարկել է խաղաղական լուծում գտնել հարցին եւ կոչ է եղել Ճապոնիային նախազգուշացնել «անասնային մի զենքի» օգտագործման մասին: Նրա այդ առաջարկը, սակայն, անցնում է հաշվի չառնված: Հուլիսի սկզբներին Ստիմսոնն անձամբ Տրումենին դիմելով, փորձել է նրան համոզել ճապոնացիներին նախազգուշացնելու հարցում, սակայն վերջինս կարեւորություն չի տվել նրան, զբաղված լինելով պատրաստվող Պոտսդամի վեհաժողովով, որտեղ դաշնակիցների թվում ԱՄՆ-ը պետք է «ամենաուժեղը» լիներ:

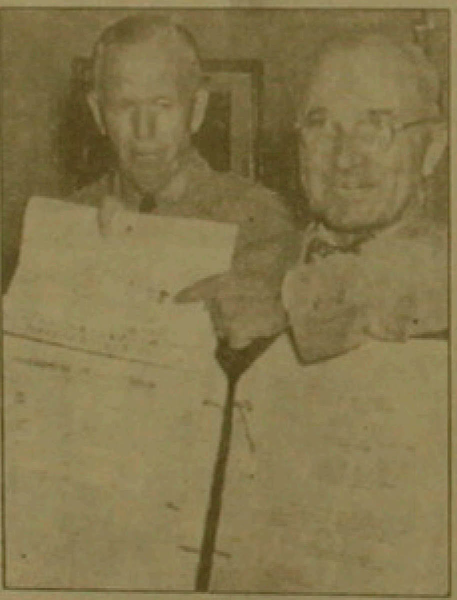

Տրումենը ցույց է տալիս կապիտուլյացիայի հայտարարությունը

Հուլիսի 6-ին նա ճանապարհ է ընկնում «Օգոստա» ռազմանավով առաջին անգամ հանդիպելու Ստալինին եւ Չերչիլին: Նրան ուղեկցում էր նոր նշանակված պետքարտուղար Ջեյմս Բիրնսը, որը համարվում էր Տրումենի «ուսուցիչը»: Նա վճռականորեն դեմ էր Ճապոնիայի հետ որեւէ տեսակի հաշտությանը, կողմ էր Կոնգրեսին ուղղված իր առաջին նամակի ժամանակ Տրումենի պահանջված Ճապոնիայի անվերապահ կապիտուլյացիայի տարբերակին: Մասնակցելով նախորդ ձմռանը Յալթայում անցկացված «Մեծ եռյակի» հանդիպմանը, նա ականատես էր եղել Ստալինի հետպատերազմյան փառասիրությունների դրսեւորումներին եւ զգացել, որ նա կարող է դաշնակցից վերածվել մրցակցի: Ուստի ռումբի միջոցով ուժի ցուցադրումը կարող էր Ռուսաստանին ավելի «կառավարելի» դարձնել: Այնպես որ, ռումբը «ռազմական զենք» լինելուց բացի, նաեւ «դիվանագիտական գործիք» էր: Այն բանը չէր տալու, որ Ստալինն իրեն առաջինը համարի: Երբ Ստալինը «պայթուցիկ» մտահոգություններ ուներ, ապա «ես էլ իմ ռումբն ունեմ, որն առայժմ չեմ պայթեցնում», գրել է Տրումենն իր օրագրում:

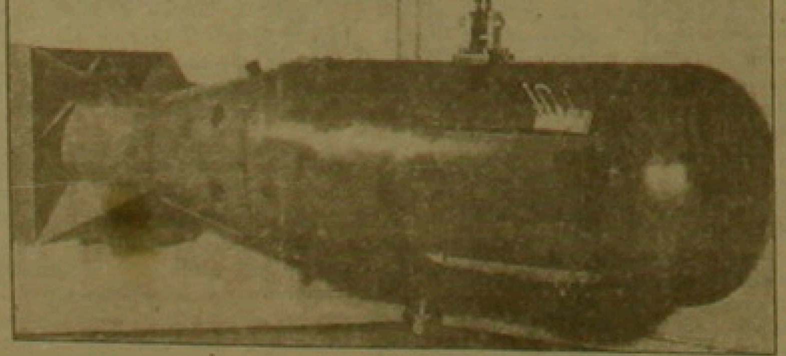

Հիրոսիմայի վրա նետված 20 կիլոտոննանոց ռումբը

Մինչ Պոտսդամում դաշնակից երկրների ղեկավարները «խոսք էին փորձում», Ճապոնիայի կայսրությունը փլուզման եզրին էր գտնվում: Հուլիսի կեսերին ամերիկյան հետախուզությանը հայտնի էր դարձել, որ Ճապոնիան «խաղաղության ճիչեր» է սկսել արձակել Մոսկվայում Ճապոնիայի դեսպանի միջոցով: «Նորին մեծություն Հիրոհիտո-կայսրի ցանկությունն է, պատերազմն արագ ավարտել», գրված է եղել հեռագրերից մեկում: Այս հեռագրերն օգտագործում են շատ պատմաբաններ, ապացուցելու, որ առանց ռումբն օգտագործելու էլ, պատերազմն ավարտելու այլ հնարավորություններ կային: Ըստ այդմ կարիք չկար, մանավանդ որ հետո պատերազմական ղեկավարության կողմից անցկացված մասնագիտական հարցումը ցույց է տվել, որ Ճապոնիան միեւնույն է, անձնատուր կլիներ մինչեւ նոյեմբերի 1-ը:

Սակայն այդ ժամանակ Տրումենն ատամնին չէր կարող հաշտության գնալ: Ճապոնիայի «խաղաղության կոչերին» Կրեմլի բանակցը չէր արձագանքել: Ավելին, հուլիսի վերջերին նա պատրաստվում էր գրավել Մանջուրիան, որը ճապոնացիների ձեռքում էր: Այնպես որ, ճապոնացիների հետ հաշտություն կնքելու կամ ընդհանրապես խաղաղություն հաստատելու հարցը չէր կարող դրվել Պոտսդամի օրակարգում: Ռումբը համարվում էր մի յուրահատուկ «փրկություն», քանի որ այն կարող էր պատերազմը «շտապ ավարտի հասցնել», այլապես ամերիկացիները շարունակելու էին ճապոնական քաղաքների անխնա ռմբակոծումը այնքան ժամանակ, մինչեւ Տոկիոն հանձնվեր:

Հուլիսի 16-ի ցուրտ լուսաբացին, կրակե հսկայական մի օղակ կանաչ, կարմիր, կապույտ եւ դեղին գույների զանազանի գոտիներով, մոտ 10 հազար ոտնաչափի բարձրությամբ երկինք խոյացավ բռնկվելով ու ցատկեց: «Կարծես լույսը կրկնվում ժամերի մի քանի արեգակի հզորություն ունի», գրում է Գրովզը: Պայթյունի հզորությունը հասնում էր 15-20 հազար տոննայի: Լուրը հեռագրով հասավ Պոտսդամ. «Փորձարկումը հաջող անցավ»: Տրումենը դրանից հետո ավելի վստահ էր «ղեկավարում» կոնֆերանսը, նկատել է Չերչիլը: Ստալինը սառնորեն ընդունեց լուրը, համաձայնաբար գաղտնի հրահանգներ է տվել խորհրդային ատոմային ռումբի ստեղծումն արագացնելու:

Հուլիսի 31-ին Տրումենը հրաման արձակեց Հիրոսիմայի ռմբակոծման մասին «Օգոստոսի 2-ից հետո որեւէ օր, երբ եղանակը թույլ տա»: «Մենք հայտնագործել ենք պատմության մեջ ամենասոսկալի ռումբը: Գուցե դա հենց այն կրակն է, ոչնչացումն է, որի մասին զգուշացնում է մեզ Աստվածաշունչը», գրել է նա իր օրագրում, ավելացնելով, որ ինքը հրահանգել է Սթիմսոնին ռազմական կետերն ու զինվորականությունը դարձնել թիրախ եւ ոչ թե կանանց ու երեխաներին:

Օգոստոսի 6-ի առավոտյան ժամը 8.15-ին կանայք դեպի գետերն էին շտապում կախ ընկած մաշկով, իսկ թռչունները բոցավառվում էին օդում: Արմտիքը սար ճյուղերով ողողված էր: Խանձված մի հոտ տարածվել էր շուրջբոլորը: Մոտ 70 հազար մարդ սպանվեցին, կանայք եւ երեխաներ տեղն ու տեղը փայլկենայեն ածխացան: Մոտ 130 հազար հոգի հետագայում մահացան ուժեղ այրվածքներից եւ ճառագայթումից:

Վերադարձին «Օգոստա» ռազմանավի նավաստիներին Տրումենը հայտարարել է. «Սա պատմության ամենամեծ երեւույթն է»: Հանգստությունը, որը նա զգում էր պատերազմի շուտափույթ ավարտի առնչությամբ, նրան գլխապտույտ էր պատճառում: Իսկ Վաշինգտոնում օգոստոսի 8-ի առավոտյան ժամը 5-ին Ստիմսոնը սրտի տագնապ է ունենում եւ իր օրագրում նշում. «Պետք է զգուշացնել Հ(արրի) Տ(րումեն)ին, որ հրաժարական եմ տալիս»:

Երբ Հիրոսիմայի դեպքում ռմբակոծման բարոյական կողմը մի փոքր ճնշվածության էր ենթարկվել, ապա Նագասակիի դեպքում ոչ մի ճնշում կամ էլ տեղի չի ունեցել: Ամբողջ զարմանությունը թողնված էր Գրովզի հայեցողությանը, որը ցանկանում էր ապացուցել, որ 400 միլիոն դոլար արժողությամբ ռումբը նույնքան ազդեցիկ ու ահավոր կարող է լինել, որքան Հիրոսիմայի վրա գցվածը:

Ընկնելով Հեռավոր Արեւելքի կաթոլիկական ամենամեծ տաճարի վրա, Նագասակիի ռումբը ոչնչացրել է 70 հազար հոգի: Նախքան այդ Հիրոհիտո կայսրը արդեն որոշել էր անձնատուր լինել: Նույն օրը տեղի ունեցած Մանջուրիայի գրավմամբ խորհրդային զորքերի կողմից վերջնականապես որոշվեց պատերազմի ելքը:

«Շնորհակալ լինենք Աստծուն ատոմային ռումբի համար», գրեց «Նյու Ռիպաբլիկը» պատերազմի ավարտի առթիվ: Սկզբնական շրջանում ամերիկացիները պաշտպանում էին ռմբակոծությունը: Հետագայում սկսեցին մի փոքր տատանվել: Իսկ Տրումենը սկզբից մինչեւ վերջ հաստատ մնաց իր համոզմունքների մեջ: «Ռումբը 250 հազար ամերիկացիների կյանք փրկեց», ասել է նա այդ օրերին, հետագայում էլ ավելի բարձրացնելով նշված թիվը: 1956 թվին պատասխանելով իրեն ուղղված հարցին, ասել է. «Ես հիմա էլ նույնը կանեի»: Իսկ 1965-ին մահվանից յոթ տարի առաջ, կրկնել է. «Չէի տատանվի ռումբը նետել»:

Իսկ միգուցե տատանվեին այս դեպքում օգնե՞ր: Ինչպե՞ս: Ինչքան էլ արագընթաց իրադարձությունների հետեւանք լինի, ռմբակոծությունն այնուամենայնիվ վերջ տվեց պատերազմին եւ ցուցադրեց աշխարհին իր ահեղ բնույթը, ստիպելով մարդկանց ավելի խոհեմ լինել եւ այլեւս երբեք չդիմել այդ քայլին:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Հիրոսիմա-Նագասակի-50

Ատոմային ռումբի պատրաստման «զգայուն տեխնոլոգիան» միջուկային զենք ձեռք բերելու հավակնող երկրների համար անհասանելի դարձնելը երկար տարիներ եղել է մեծ պետությունների մտահոգության առարկան: Երբ մի կողմից նրանց պաշտպանելու խոստումներով, մյուս կողմից էլ ատոմային էներգիան խա-

Ֆրանսիան եւ Անգլիան: Չինաստանը հաջորդ տարի խախ պայթեցրեց իր ռումբը: Երեք այլ պետություններ Իսրայելը, Հնդկաստանն ու Պակիստանը դարձել են միջուկային, բայց համառորեն հրաժարվում են ընդունել այդ փաստը: Արգենտինան, Բրազիլիան, Հարավային Աֆրիկան եւ Ռումինիան վերջին տասնամյակի ընթացքում ուղում են ընդունել

Թե ինչքան արտադրանք է աղբն դուրս տալու, կարելի է ենթադրել հենվելով միայն այս տարվա 6 ամիսների ԱՀՎ-ի բերած տվյալների վրա, համաձայն որոնց զորության կամ հավասարության 31 գնորդ են արձանագրվել, մեծ մասը գերմանական ուսխկանության կողմից: Պրահայում անցյալ դեկտեմբերին ուսխկանությունը 6 ֆունտ ուրան է

ունի այդ նոր համակարգերից: Ամերիկացի պաշտոնյաների հաշվումներով նոր սարքավորումների տեղադրումը յուրաքանչյուր կետում արժե 5 միլիոն դոլար: Ընդհանուր հաշվով 450 միլիոն դոլար, երբ Ռուսաստանը համաձայնի ամեղացնել հսկողությունն իր բոլոր պահեստներում: Քլինթոնի վարչակարգը արդեն սկսել է բանակցություններ վա

Աղազայի մտահոգություններ

դաղ նոյաստկներով օգտագործելու հոգերգումներով ցառ կարողացել են ինչ-որ չափով «սանձել» այդ երկրներին, առա փաստը այսօր առավել մեծացել է հզոր պետություններից մեկի Խորհրդային Միության փլուզման հետեւանքով: Որովհետեւ այդ փլուզման արդյունք միջուկային զենքերի նկատմամբ հսկողությունը թուլացել է:

Այժմ ԱՄՆ-ում եւ Ռուսաստանում արագ տեմպերով առաջ են տարվում կուտակված միջուկային զենքերի ոչնչացման ախաստանները: «Սառը պատերազմի ավերակների տակ» պահեստներում տասնյակ հազարավոր պատրաստի զենք է մնացել, հազարավոր տոննա պլուտոն եւ ուրան, ուժը ահաբեկիչների ձեռքերն ընկնելու դեպքում կարող են սարսափելի հետեւանքներ ունենալ: Ըստ «Նյուզուիկի» բարձակիցների, երբ անցյալում Ռուսաստանի հզորությունն էր, այժմ Ռուսաստանի թուլությունն է դարձել մտահոգող:

1963-ին ԱՄՆ-ի նախագահ Ջոն Քենեդին իր մտավախությունն էր արտահայտում, որ մինչեւ 1975 թիվը միջուկային պետությունների թիվը կարող է հասնել 20-ի: Այն ժամանակ պաշտ ինքնամեր չորսն էին ԱՄՆ-ը, Խորհրդային Միությունը,

հրաժարվել միջուկային զենք ունենալու ծրագրերից: Տայվանն ու Հարավային Կորեան 1970 ականների սկսեցին մեծ ջանքեր գործադրել միջուկային զենք ունենալու համար, բայց ԱՄՆ-ի ուժեղ ճնշումների տակ, ի վերջո հրաժարվեցին դրանից: Խորհրդային Միության փլուզումից հետո, վերջերս Ուկրաինան, Բելառուսը եւ Ղազախստանը հրաժարվել են իրենց բաժին ընկած ժառանգությունից:

Միջուկային «դռան թակողների» մեջ առաջին հերթին Իրանն է, որի ձեռքին միջուկային զենքը խոր անհանգստության հետեւանքներ կարող է ունենալ: Հետո Լիբիան է, չնայած ռուսական հետախուզության տվյալներով երկրի տեխնոլոգիական հնարավորություններն այնքան մեծ չեն, որ կարողանա ստեղծել միջուկային զենք: Հյուսիսային Կորեան 4,5 մլրդ դոլլար արժողությամբ միջուկային ռեակտորներ է գնել իր հարավային հարեւանից, սակայն դարձյալ ըստ ռուս մասնագետների, նրանք ի վիճակի չեն ռումբ պատրաստել: Իրանի ցանկությունները բավական «վաղեմի» են (շահի ժամանակներից) այնուամենայնիվ երկրի ինքնակառավարմամբներն այնքան ուժեղ չեն «ռումբի ծանրությանը դիմանալու համար»:

Սակայն ամերիկացիների մտահոգությունները առաջին հերթին առնչվում են Ռուսաստանի հետ, որտեղ տարեկան 3 հազար մարտագլխիկների հսկողությունը պաշտպանության նախարարությունից փոխանցվել է Ռուսաստանի ատոմային էներգիայի նախարարությանը, որտեղ, ըստ մասնագետների, այն բավական թույլ է: Բացմիցս Ռուսաստան այցելած ամերիկացի մասնագետներն եկել են այն եզրակացության, որ «կարտոֆիլներին ավելի լավ պաշտպանություն կհետեւեին»:

Պրինստոնից (ԱՄՆ) Ֆրենկ Ֆոն Հիպոլը անունով մի ֆիզիկոս միջուկային գիտնականներին տրամադրված ռուսական Չելյաբինսկ-70 փակ քաղաքում բազմաթիվ նոր առանձնատներ նկատելով հետաքրքրվել է, թե «ո՞ւմ են պատկանում» եւ ստացել է հետեւյալ պատասխանը. «Գիտնական մաղկանց սեփական խանութներին»:

հայտնաբերել «Սառը» ժանյիչի ավտոմեքենայի եւեփի նստարանում: Մեքենայի մեջ եղել են մի չեխ գիտնական, մի բելառուս եւ մի ուկրաինացի:

Նախագահ Ելցինի կառավարության աշխատակազմից մի խմբի հողի աղբն ահագանգ են հնչեցրել հավասարության առիթով: Նրանք պահանջել են արդյունավետ անվտանգության համապատասխան սարքերով ապահովել 9 պահեստակետեր, որտեղ հսկողությունը չափազանց

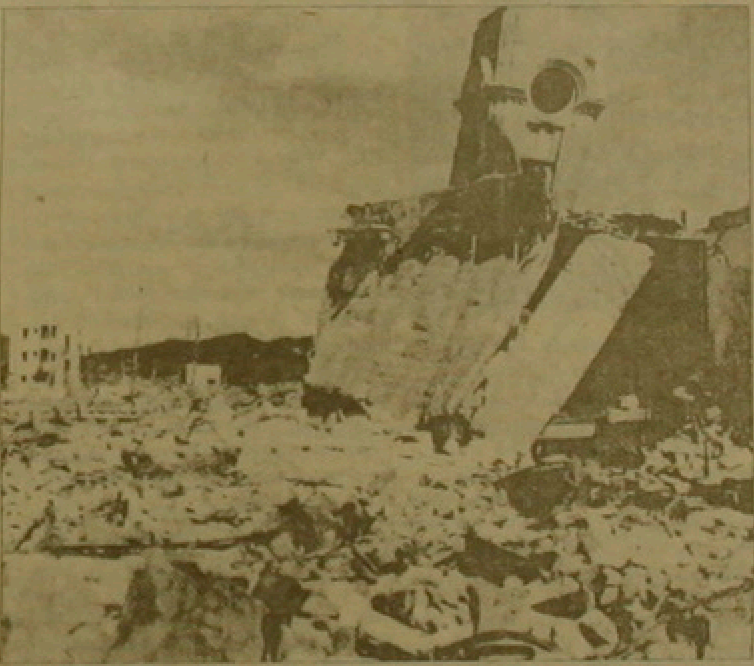

թույլ է: Համաձայն ամերիկացի մասնագետների, 90 նման կետերից (որտեղ պահվում է մոտ 700 տոննա զինանյութ) ոչ մեկում անվտանգությունն ապահովված չէ: Տեղի տալով ուրբ ճնշումների, Մոսկվայի Միջնաստի տնօրեն Վիկտոր Միխայլովը համաձայնել է թույլ տալ ամերիկյան մասնագիտական խմբերին այցելել այդ պահեստակետերից հինգը «բարեկամական համասեղ ծրագրերի իրականացումը դյուրացնելու» նպատակով: Ամերիկացիները նաեւ Արզամաս եւ Չելյաբինսկ կենտրոնների ռուս գործընկերներին ծանոթացնելու են անվտանգության իրենց նոր համակարգերին: Մոսկվայի Կուրչատովի ինստիտուտն արդեն

ռեակտորներին թույլ չեն տալիս մոտենալ միջուկային գործարաններին:

Այնուհետ որ ապատաքինությունների մրցավազքին եկել է փոխարինելու մեկ ուրիշ մրցավազք, այն է ինչքան հնարավոր է շուտ եւ ապահով հեռանալ, որ գործարաններից եւ պահեստներից ոչ մի գրամ զինանյութ դուրս չգա եւ չընկնի անցանկալի մարդկանց ձեռքը:

Ամերիկան իր հերթին կրճատելով իր ռազմական ծախսերը, փորձում է համոզել Ճապոնիային եւ այլոց, որ պետք չէ միջուկային զենք ունենալ: Այնինչ որ, դպայմարդ դեռ շատ ռամակվում է վտանգ լինելու համար, որ աղետալի օրը կրկնվելու չի հետեւում մեզ:

ԱՍՓՈՓՈՒՄ

Հիսուն տարի անց. Պատմությունը դատավոր է

Մի կողմ թողնելով «ռմբակոծությունը ռազմական անհրաժեշտություն էր, թե ավելի շուտ քաղաքական նպատակներ էր հետապնդում» հարցը, մի բան պարզ է այսօր: Այն տեղի է ունեցել, ուստի պատմական փաստ է: Փաստ է նաեւ այն, որ դրանից առաջ միլիտարիստական Ճապոնիան ծավալապաշտական քաղաքականություն էր վարում եւ յափշտակ անզուսպ վերաբերմունք ցուցաբերում ռազմագերիների նկատմամբ: Պատմությունը դատավոր է եւ դատեր ճշտելու հսկայական ստենդարն: Բայց միայն այն դեպքում, երբ պատմականության օրենքը գործի արդարորեն եւ անխափան: Այսինքն հանցագործություններ կատարողները պատասխանատվության ենթարկվեն: Քաղաքակրթության, բարոյականության եւ ժողովրդավարության օրենքները պահանջում են, որ հետագա սերունդները խոստովանեն եւ ընդունեն իրենց նախորդների կատարած դատապարտելի քայլերը եւ ընդմիշտ հրաժարվեն դրանք կրկնելուց: Համաձայնելով որոշ մարդկանց (այդ թվում «Նյուզուիկի» թղթակից Քենիթ Օզինկլոսի) այն կարծիքին, թե «ներողության ոչ մի արտահայտություն չի կարող սրբել դիմացինին հասցված վերքը», կարծում ենք, որ այնուամենայնիվ դա զգաստության մղելու միջոց է, ուրեմն հետագայում նման քայլեր չկրկնելու երաշխիք եւ պարտավորվածություն: Կարեւորն այստեղ անպատժելիության օրենքի կամ զգացումի վերացումն է:

Ճապոնիայի Սիոգամա կոչվող փոքրիկ քաղաքի պատասխանատու այրերը մի պաշտոնական հայտարարություն են հրապարակել այն մասին, թե «ինչ պետք է անի մեր կառավարությունը»: Այնտեղ նշվում է, որ նրա պարտականությունն է «առաջին հերթին պատերազմի հանդեպ մեր պատասխանատվությունը հստակեցնել եւ ներողություն խնդրել՝ հատուցելով զոհերի բոլոր ոտնահարումների համար»:

Ճիշտ է, նման քայլի ոչ մի երկիր, ինչքան մեզ հայտնի է, առայժմ բացի Գերմանիայից, չի դիմել, բայց ժամանակն է, որ կառավարությունները մտածեն այդ մասին եւ նախաձեռնությունը վերցնեն իրենց վրա: Հիրոսիմացի վերապրողներից 69 տարեկան Հիրոսո Քյուբուրան, որն իր ծախսը կորցրել է ռմբակոծության ժամանակ, դիտում է նշում, որ «Անցյալից ձերբազատվելու լավագույն միջոցը այն ընդունելն է եւ սեփական արարքների համար ներողություն խնդրելը: Պետք է կարողանալ ճշմարտության երեսին նայել»:

Տեղեկանք: Ստրատեգիական միջուկային զինանոցների մասին «Նյուզուիկ» հանդեսում տեղադրվածհատուկ աղյուսակից տեղեկանում ենք, որ Ռուսաստանն ունի ընդհանուր 10.100 մարտագլխիկներ, որոնցից ցամաքի վրա տեղադրված՝ 6.078, կիսասուզված՝ 2.560 եւ ռմբակոծիչների վրա՝ 1.410: Միացյալ Նահանգները համապատասխանաբար՝ 8.500, 2.090, 2.880 եւ 3.528: Ֆրանսիան՝ 482, 18, 384 եւ 80: Չինաստանը՝ 284, 110, 24 եւ 150, իսկ Մեծ Բրիտանիան՝ 234, -, 134 եւ 100:

Նախնական տարբերակը՝ «Կործանում օպերացիան»

Նախքան ատոմային ռումբի հզորությունը տեղյակ լինելը Ամերիկայի ցամաքային, օդային եւ ծովային ուժերի հրամանատարությունը որդեգրել էր համատեղ գործողությունների մի հսկայական ծրագիր, որին «Կործանում օպերացիա» ընդհանուր անունն էր տվել: Դրա առաջին փուլը՝ «Օլիմպիկ օպերացիա» անվան տակ իրականացվելու էր 1945 թվի նոյեմբերի 1-ին: Գեներալ Դուգլաս Մակ Արթուրի եւ ադմիրալ Չեստեր Նիմիցի համատեղ հրամանատարության ներքո, Ամերիկայի 6-րդ բանակի 13 դիվիզիաներ (մոտ 650 հազար զինվոր, 2.500 նավեր ու 5 հազար ինքնաթիռներ) կրակ էին բացելու Կյուսյու կղզու հարավային ափերի երեք ծովակետերի վրա: Միաժամանակ 5-րդ նավային «երկկենցաղ» կորպուսի անդամները հարձակվելու էին արեւ-

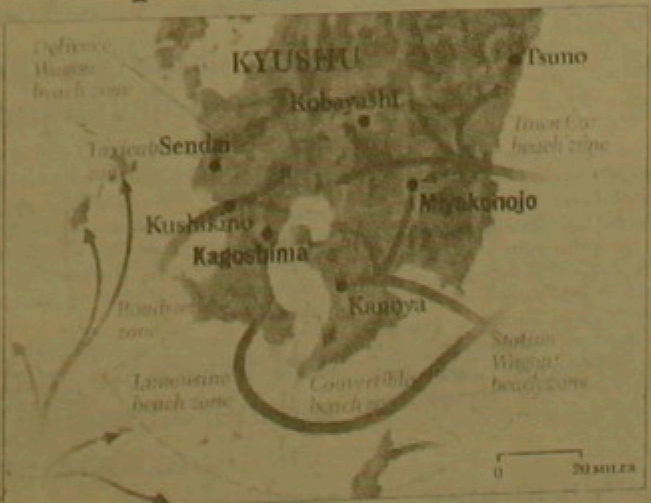

«Օլիմպիկ» օպերացիա

մուտքից: Նպատակը՝ անցնել հյուսիս, կազմել օդակայանի Սենդայից մինչեւ Ցունո եւ այդպիսով ձեռք գցել կղզու մեկ երրորդ մասը:

Վերջնական հաղթանակի հասնելու համար նրանք պատրաստ էին օգտագործել ամեն միջոց, նաեւ թունավոր գազեր: Այդ մասին վերջերս հրապարակվել է Հարավային Միսիսիպիի համալսարանի պրոֆեսոր Ջոն Ռեյ Սքեյթսի «Ճապոնիայի նվաճումը» գրքում: Անհրաժեշտության դեպքում Վաշինգտոնը նախատեսում էր երկրորդ հարձակումը՝ «Պսակ օպերացիան», որը պետք է տեղի ունենար 1946 թվի մարտի 1-ին: Ամերիկյան առաջին բանակը հարձակվելու էր Կուչուկուրի ափի վրա եւ առաջանալու էր դեպի Տոկիո: 8-րդ բանակը պետք է հարձակվեր Սագամի ծոցի վրա, հետո անցներ արեւելք՝ մաքրագործելու Միուրա թերակղզին:

Ատոմային ռումբի հայտնագործումը փոխեց ամեն ինչ, թղթի վրա թողնելով «Կործանում օպերացիան»:

Ճառագայթման հետեւանքները

Ճառագայթման հետեւանքների ուսումնասիրման հիմնարկության Ճապոնիայի եւ Ամերիկայի գիտնականներն անցյալ տարի հայտարարեցին, որ ռումբից ճառագայթման ենթարկված անձնավորությունների մոտ 9 տոկոսի քաղցկեղի (այդ թվում սրտխտակայունություն) ախտախտությունը զգալիորեն մեծ էր: Ընդհանուր առմամբ ճառագայթման հետեւանքով 8-12 տոկոսով ավելացել է քաղցկեղով տառապողների թիվը: Իսկ յուրաքանչյուր 500 երկվորյակ դեպքերից 21-ում (8-15 շաբաթական 1945-ի օգոստոսին) երեխաները ծնվել են բերդարգված մտավոր կարողություններով: Բայց ոչինչ չի կարելի համեմատել ֆիզիկական եւ հոգեբանական այն ուժգին հարվածի հետ, որին ենթարկվեցին հիբակուշաները (վերապրածները): Ովքեր բնտանիք կազմեցին եւ ունեցան առաջին երեխան, բերտահովությամբ էին նայում այդ փաստին եւ անընդհատ հարցնում, թե «առո՞ղջ է արդյոք նա»: Նույնիսկ թժիշկների ու մաս-

Նագասակիի հանգստացող խոցերից հետո էլ մեծամասնությունը այդպես էլ չհամարձակվեց երկրորդ երեխան ունենալ:

Էջերը պատրաստեց
ՍԱԳՈՐ ՕՀԱՆՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Կինոփառատոնի պերճանքն ու մեր թշվառությունը

Չորս օր առաջ ավարտվեց մոսկովյան 19-րդ միջազգային կինոփառատոնը՝ շքեղ գույների, շռայլ ծախսերի, կինոյի հոբելյանական 100 տարին 100 աստղերի պատկերներով խորհրդանշող օդ արձակված փուչիկ-օդապարիկներով, փառատոնի պատվավոր հյուր Ֆեդերիկո Ֆելլինիի քրոջ եզրափակիչ խոսքով, Նինո Ռոտայի ծանոթ մեղեդիով... Հիշողությունը դեռ երկար կմնա, մանավանդ, որ Ռուսաստանի կառավարության կինոփառատոնի նախապատրաստման եւ անցկացման նպատակով հատկացրած մոտ 7 մլն դոլարն ավելի հիշարժան դարձավ, քան ֆիլմերից որեւէ մեկը՝ հայտնություն:

Մրցութային կարգով ցուցադրման ներկայացված 22 ֆիլմից եւ ոչ մեկը չարժանացավ բարձրագույն գնահատականի: Ըստ Ռուբեն Գեւորգյանցի, որը նույն կինոփառատոնում ընդգրկված էր քրիստոնեական ժյուրիի կազմում, մոսկովյան կինոփառատոնի «Գեղեցիկը կփրկի աշխարհը» ուղերձը բավականաչափ տեսանելի չէր նույնիսկ փառատոնում ամենամեծ ուշադրության արժանացած «Ֆրանսիացի կինը» ֆիլմում (ինչպես տեղեկացրել ենք, այս ֆիլմը ռեժիսորական լավագույն աշխատանք է դիտվել, իսկ գլխավոր դերակատարներ Էմմանուել Բեարին եւ Գաբրիել Բարիլին շնորհվել են կնոջ եւ տղամարդու լավագույն դերի մրցանակներ): Փառատոնին մասնակից մեր մյուս հայրենակցի՝ Միխայել Դովլաթյանի ափսոսանքն էլ նույնն է. «Ուրախալի էր, որ խիստ բանկ ու հաճելի ընկերական զանազան հանդիպումների, շփումների մեջ էինք, բայց շռայլված փողով կարելի էր մի 5-6 ֆիլմ նկարել: Իսկ կադրերը հավաքելու մասին արտասահմանում ավելի շատ հայ կինոգործիչներն են հիշում: Միջոցների պակասի հետեւանքով Ռուբեն Գեւորգյանցի ֆիլմը «Փարաջանով. Վերջին կոլաժը» հայերեն թարգմանված տարբերակ չունի, Միխայել Դովլաթյանի փառատոնում ներկայացված «Մղձավանջը» (թարգմանական օրինակում «Լաբիրինթոս») ոչ միայն կարոտ է ուղեկցող անգլերեն սուբ-տիտրերի թարգմանության, այլեւ նոր մեկ օրինակով ավելացման (ինչը պահանջում է 3000 դոլլար): 5-6 փառատոնի մասնակցած ֆիլմի միակ օրինակը մաշվելու վտանգն ունի. Մոսկվայում ֆիլմը հավանության է արժանացել եւ եթե երկու հրավերներին էլ (օգոստոսի վերջին Մայնցիկի եւ հոկտեմբերի վերջին Սան Պաուլոյի փառատոն) արձագանքի, դարձյալ տոմսը հայ հանդիսատեսը կմնա: Մի ճշտում. հուլիսի 22-ին Նոյյան տապանի լույս գետեղելով հաղորդել էինք, թե Միխայել Դովլաթյանի հիշյալ ֆիլմը մոսկովյան փառատոնում ներկայացվել է մրցութային կարգով: Ռեժիսորը տեղեկացրեց, որ այն ցուցադրվել է ինֆորմացիոն ծրագրում (ինչպես Ռուբեն Գեւորգյանցի «Փարաջանովը» եւ Աշոտ Էգոյանի «Էկզոտիկան»): Պատճառը երկրորդ օրինակը տպելու ոչ իրական հույսն էր եւ դրա հետ կապված՝ ֆիլմը կինոփառատոն ուշացված ներկայացնելը: Ֆրանս-հայկական համատեղությամբ նկարահանված «Մղձավանջում» հետաքրքիր դերասանական կազմ է հրավիրված՝ Սերժ Ավեդիքյան, Նորա Արմանի, Կարեն Ջանիբեկյան, Ժոռժեն Դովլաթյան, Լեւոն Շարաֆյան: Ֆիլմը Բեռլինի միջազգային փառատոնում ժյուրիի հատուկ մրցանակի է արժանացել, եւ Ռուբեն Գեւորգյանցի գնահատմամբ՝ հանգիստ կարող էր մրցութային ներկայացված ֆիլմերի մեջ իր տեղն ունենալ:

Ռուբեն Գեւորգյանցի Փարաջանովի մասին վավերագրական ֆիլմը ցուցադրվել է Ֆելլինիի եւ Գոդարի մասին պատմող ֆիլմերի շարքում, եւ վարպետի մասին նկարահանվածներից լավագույնն է դիտվել: Երեւի այդ է պատճառ հանդիսացել, որ այն նախապես որոշված 3 անգամի փոխարեն ցուցադրվի 5 անգամ: Պարոն Գեւորգյանցը ԱՊՀ կինոյի ֆեդերացիայի քրիստոնեական կինոյի ասոցիացիայի փոխնախագահն է եւ նպատակ ունի առաջիկայում Հայաստանում նման ասոցիացիա ստեղծել: Իսկ փառատոնի քրիստոնեական ժյուրիի կազմում, իր ասելով, առաջին անգամ ներկայացրել էր Հայ առաքելական եկեղեցին: Այս ժյուրիի «Բրոնզե ձիու» մրցանակը շնորհվել է անգլիական «Անգլիացին, որը բարձրացավ բլուր եւ իջավ սարից» ֆիլմին, որը, Գեւորգյանցի կարծիքով, փառատոնի լավագույն ֆիլմերից է: Ինչ վերաբերում է կանադահայ ռեժիսոր Աշոտ Էգոյանի «Էկզոտիկային», այն ցուցադրվել է էլիտար շրջանակներում ներգրավելով պատվավոր մի շարք հասցեներ՝ Կինոյի տուն, Կինոկենտրոն, Խանժոնկովի տուն:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Հայաստանին նվիրված մեծարժեք հավաքածուն վավերացվեց

Երեկ, մշակույթի նախարարությունում, Մարկոս Գրիգորյանի՝ 2 տարի առաջ Հայաստանին նվիրաբերված մոտ 11 միլիոն դոլլարի արժողությամբ հավաքածուն վավերացվեց պետական նոտարի կողմից: Անցյալ տարի Երեւանի պատվավոր քաղաքացու կոչում ստացած Մարկոս Գրիգորյանը 1993-ի սեպտեմբերի 27-ին իր՝ 40 տարիների հավաքած եզակի արժեքները Հայաստանին նվիրեց մեծագույն վստահությամբ: Հավաքածուն ներկայացնում է հայկական եւ պարսկական կիրառական արվեստի նմուշներ, նաեւ՝ եվրոպական կենցաղային տեխնիկան ներկայացնող յուրահատուկ արժեքներ: Հեղինակը ցուցանմուշներից առանձնացրեց հատկապես աշխարհում եզակի՝ դարերի ընթացք ներկայացնող (միջինից մինչեւ 19-րդ դար) պարսկական ծորակների հավաքածուն: Պակաս արժեքավոր չեն նաեւ դռան բանալիների, արծաթյա, բրոնզե, կավե 3000-տարվա վաղեմություն ունեցող իրերի, կարի մեքենաների հետաքրքիր հավաքածուները:

2100 ցուցանմուշ կազմող հավաքածուն դեռեւս չունի իր առանձին թանգարանային հանգրվանը (առայժմ տեղավորված է Միջին եւ Մերձավոր Արեւելքի թանգարանում), մոտ 500 նմուշ ցուցադրության կարոտ է: «Սիրով հավաքած արժեքներիս իսկական տունը Հայաստանն է: Ընկերներիցս շատերն ասում էին, որ սպասեմ հարմար ժամանակների, բայց կարծում եմ՝ ներկա պահը ամենահարմարն է՝ թիկունք լինել Հայաստանի կայացող պետությանը, նրա մշակույթին», նշեց պարոն Գրիգորյանը:

Երկու տարի առաջ անձնագիր ստացած հավաքածուի բոլոր իրերը մեկ առ մեկ կշռվել են, ուսումնասիրվել եւ գրանցվել համապատասխան մատյանում:

Նոտարի կողմից նվիրատվության վավերացումից հետո, ՀՀ մշակույթի առաջին փոխնախարար Անելկա Գրիգորյանն ընթերցեց մշակույթի նախարարի ուղերձը, որում երախտագիտություն եւ շնորհակալություն է հայտնվում այդչափ հարուստ հավաքածուն հանրապետությանը նվիրաբերելու համար: Ուղերձում միաժամանակ հավաստիացվում է, որ թանգարանային արժեքների հաշվառման եւ պահպանման գործող կարգի սահմաններում կհարգվեն հեղինակի իրավունքները հավաքածուի հետագա պահպանման ու ցուցադրման հարցերը կարգավորելիս: Մինչեւ հավաքածուին հատկացվող թանգարանային շենքի խնդրի լուծումը, ցուցանմուշներն առանց Մարկոս Գրիգորյանի գիտության չեն տեղաշարժվի:

Ա. Հ.

ՆՈՐ ՀԱՍՑԵ

Ֆիլմադարանը կտոնի նոր բնակարանամուտ

Հայաստանի ազգային ֆիլմադարանը կինոֆոտոֆոնոարխիվին միացնելու մասին ՀՀ վարչապետի հրամանագիրը մասամբ իրականություն է դառնում: Ազգային ֆիլմադարանը, որ երեք տարի շարունակ մի կերպ տեղավորվում էր մշակույթի նախարարության առաջին հարկում, օրերս իր բնակարանամուտը կտոնի կինոֆոտոֆոնոարխիվի շենքում, իսկ կինոֆոտոֆոնոարխիվը ֆիլմադարանի ընտանեկան հարկի տակ կմտնի միայն մասամբ՝ կինոյի բաժնով:

Ըստ ֆիլմադարանի տնօրեն Գարեգին Զաքոյանի, ներկայումս ֆիլմադարանում պահվում է 220 ֆիլմ հիմնականում հայկական: Այս հավաքածուն ընդարձակելու համար չեն բավարարում ֆինանսական միջոցները: Բանն այն է, որ խորհրդային ժամանակաշրջանում ստեղծված ավելի քան 350 հայկական ֆիլմերի ռուսերեն տարբերակները պահվում են Մոսկվայի կինոարխիվներում: Դրանք Հայաստան վերադարձնելու համար անհրաժեշտ է մոտ 1500 դոլլար: Մյուս կողմից՝ կինոֆոտոֆոնոարխիվում թեեւ կան բավականաչափ տարածքներ, սակայն բավարար չեն տեխնիկական անվտանգության պայմանները: Այնպես որ, հայկական ֆիլմերի մոսկովյան հանգրվանն առայժմ ապահով է: Նույն ֆիլմերի հայկական տարբերակները պահվում են Հայաստանի տարբեր պահեստներում եւ դեռեւս հայտնի չէ, թե ինչ վիճակում են դրանք:

ՀԵՂԻՆԵ ՄԻՐԶՈՅԱՆ,
Նոյյան տապան

ԱՆՑՈՒԴԱՐՁ

Արձակագիր-դրամատուրգը կինոյում եւ թատրոնում

Հայ ընթերցողը նոր չէ, որ պիտի ծանոթանա Զորայր Խալափյանին ու նրա ստեղծագործություններին: Արձակագիր-դրամատուրգի վեպերը, պատմվածքներն ու պիեսները երեք տասնամյակից ավելի է, ինչ գտնվում են ոչ միայն ընթերցողների, այլեւ բեմական արվեստի նվիրյալների ուշադրության կենտրոնում, որոնք դեռ 60-ական թվականներից բեմ հանեցին տաղանդավոր երիտասարդ հեղինակի «Մեր բակի մարդիկ», «Սոֆո», «Հրաշք երեխա» պիեսները Կիրովականում, Լենինականում, Երեւանում եւ այլուր:

Այսօր եւս շարունակում են բեմադրվել Զորայր Խալափյանի պիեսները (հուլիսի վերջին Էդգար Էլբակյանի անվան «Արիոն» թատրոնը ներկայացրեց նրա «Սիրո տարբեր նվագները»):

«Կինոյում եւս ունեմ համեստ ավանդներ. վերջերս ցուցադրվեց իմ «Որտե՞ղ էիր, մարդ աստծո» վեպի հիման վրա Մոսկվայի «Օստանկինո» հեռուստաընկերության պատվերով նկարահանված համանուն բազմասերիանոց կինոնկարը», Արմենպրեսի թղթակցին ասաց ճանաչված եւ սիրված գրողը Զորայր Խալափյանը:

Ավելի վաղ հեռուստադիտողները առիթ են ունեցել դիտելու նաեւ նրա «Թրենի» պատմվածքի հիման վրա ստեղծված նույնանուն կարճամետրաժ ֆիլմը, որը դեռեւս հեռու է հանդիսատեսին ձանձրացնելուց:

Արմենպրես

ՆՈՐ ՈՒԽՏԱՏԵՂԻ

«Խաչքար հավատի եւ լույսի»՝ Արագածի բարձունքին

Այսպես է անվանվել անցած կիրակի օրը Արագածի բարձունքում տեղադրված խաչքարը, որի վրա հետեւյալ գրությունն է. «Կանգնեցեալ ի հայրապետութեան Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Ա կաթողիկոսին»: Հեղինակն է վանաձորցի ճանաչված խաչքարագործ Սերգեյ Մանիկյանը: Բաց արարողությունը կատարեց Շիրակի թեմի հոգեւոր առաջնորդ Գրիգորիս արք. Բունիաթյանը:

Եւս մեկ ուխտատեղի օծվեց սուրբ օրհնությամբ: Այս անգամ մեր հույսի եւ հավատի լեռան՝ Արագածի բարձունքում, ծովի մակարդակից 3200 մ բարձրության վրա: Ինչպես տեղեկացանք Ս. Դանիելյանից, աստվածահաճո այս նախաձեռնության հովանավորներն են վանաձորցիներ Արմեն Սարոյանը եւ Սեյրան Խաչատրյանը:

ՍԱՀԱԿ ՍԻՄՈՆՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հայաստանի ներկայացուցիչը կմասնակցի փարիզյան ստուգատեսին

Սեպտեմբեր ամսին Փարիզում իր աշխատանքները կսկսի «Վիդեո-Արտ» ամենամյա փառատոնը: Այս տարի առաջին անգամ փարիզյան ստուգատեսին կմասնակցի նաեւ Հայաստանի ներկայացուցիչը: Նման հեղինակավոր միջազգային փառատոնում ներկայանալուն նպաստեց նաեւ Հայաստանում անցկացված «Վիդեո-Արտ» մրցույթի ստուգատեսը, որը նախապատրաստական քննարկման դեր կատարեց երիտասարդ եւ խոստումնալից արվեստագետների համար: Փարիզյան ստուգատեսում հայկական «Վիդեո-Արտ»-ը կներկայացնի միայն Մարինե Մայիլյանը:

Փաստ

Արեւ Բաղդասարյան խումբը հյուրախաղերով Նոյեմբերյանում

Սահմանամերձ հեռավոր շրջանների մշակութային կյանքում իրադարձություն են մայրաքաղաքի հանրահայտ խմբերի հյուրախաղերը: Օգոստոսի 1-ից 8-ը Նոյեմբերյանի շրջանի գյուղերում ելույթներ կունենա Արեւ Բաղդասարյանի անվան աշխարհի ժողովուրդների երգի պարի խումբը: Այն Նոյեմբերյան է ժամանել Իջեւանի շրջանում ունեցած ելույթներից հետո: Ծրագրում հայկական եւ աշխարհի ժողովուրդների երգն ու պարն է: Ինչպես «Փաստի» թղթակցին տեղեկացրեց խմբի գեղարվեստական ղեկավար եւ տնօրեն, միջազգային մրցույթների դափնեկիր Էդուարդ Ադիգյոզալյանը, բացի շրջանի գյուղերից, խումբը բարեգործական ելույթ կունենա սահմանապահների համար:

Փաստ

«Մարտեր» բեմականացված Պետրոպավլովյան ամրոցում

ՍԱՆԿՏ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 4 ՕԳՈՍՏՈՍ. ՍՆԱՐՔ-ԻՍԱ ՊՐԵՍ: Օգոստոսի 4-ի հետմիջօրեին «Տոտլեբեն» պատմության ակումբը, «Երկիր եւ տիեզերք» միավորումը, քաղաքի պատմության թանգարանը ռուս-ամերիկյան մամլո կենտրոնի մասնակցությամբ, Պետրոպավլովյան ամրոցում բեմականացրին Սպիտակ գվարդիայի եւ Կարմիր բանակի զորամասերի փողոցային մարտ: «Ռուսաստանի պատմության պատկերներ» շարքը բացող այդ մարտի ընթացքում հանդիսականները դիտեցին սվինամարտ, բռնամարտ եւ այլն:

Վալերի Սյուտկինը «Այն ինչ պետք է» ալբոմով

ՄՈՍԿՎԱ, 4 ՕԳՈՍՏՈՍ. ՍՆԱՐՔ-ԻՍԱ ՊՐԵՍ-ՍՈՅՈՒԶԻՆՖՈՐՄՔՅՈՒՐՈ: «Սյուտկին եւ ընկ.»-ը հուլիսի վերջին շաբաթվա ընթացքում «Այն, ինչ պետք է» ալբոմով գլխավորեց ամենաժողովրդական ձայներիզների ցանկը «Սոյուզ» ստուդիայի վաճառահանման ցանցում (Մոսկվայում 120-ից ավելի առեւտրի կետ): Առաջատար հնգյակի մեջ մտնում են նաեւ Վալերի Մելաձեն («Սերա»), ժողովրդական երաժշտության «Զոլոտոյե կոլցո» խումբը («Ռուսական ժողովրդական երգեր»), Անժելիկա Վարումը («Աշնանային ջազ») եւ Նատաշա Կորոլյովան («Կոնֆետտի»):

«Ակվարիումի» նոր ալբոմը՝ սեպտեմբերի սկզբներին

ՄՈՍԿՎԱ, 4 ՕԳՈՍՏՈՍ. ՍՆԱՐՔ-ԻՍԱ ՊՐԵՍ-ՍՈՅՈՒԶԻՆՖՈՐՄՔՅՈՒՐՈ: «Սոյուզ» ստուդիան պայմանագիր է ստորագրել «Ակվարիում» խմբի նոր ալբոմի թողարկման վերաբերյալ, որը կրելու է «Նավագնաց» անունը: Ձայնագրությունն իրականացվել է գարնանը Լոնդոնում: Դրան մասնակցել են բրիտանացի հայտնի երաժիշտներ: Ենթադրվում է, որ «Նավագնացը» ձայներիզներով կթողարկվի սեպտեմբերի առաջին կեսին:

Ռոք երաժշտությունը եւ ավտոմրցարշավը մարդուն դարձնում են «ճարպոտ կատու»

«Ճարպոտ կատուների» ընկերությունում են հայտնվել ռոքի աստղեր Էլտոն Ջոնը եւ Էրիկ Քլեպտոնը, հաղորդում է անգլիական «Ինդեպենդենտ» թերթը: «Ճարպոտ կատուները» նրանք են, ում ամենամյա եկամուտը գերազանցում է տարեկան 20 միլիոն դոլլարը: Առաջին տեղում է Բեռնի Էքլսթոնը (տարեկան 49 միլիոն դոլլար), որը «Ֆորմուլա-1» ավտոմոբիլային մրցումների կազմակերպիչն է: Անգլիացի ռոք աստղ Ֆիլ Քոլինզը ցանկում զբաղեցնում է 2-րդ տեղը:

Ռոյթեր

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ
Մարզական

ՇԱԽՄԱՏ

Քննարկվեցին շախմատային օլիմպիադայի նախապատրաստման հարցեր

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՄՆԱՐՔ: Հայաստանի վարչապետ Հրանտ Բագրատյանն անցկացրեց խորհրդակցություն, որը նվիրված էր 1996 թ. սեպտեմբեր-հոկտեմբերին Երեւանում շախմատի համաշխարհային օլիմպիադայի եւ ՖԻԴԵ-ի 67-րդ կոնգրեսի նախապատրաստման ու անցկացման հարցերին:

32
CHESS OLYMPIAD
YEREVAN
96

Ինչպես Մնարքին հայտնեց այդ խորհրդակցության մասնակից, օլիմպիադայի կազմկոմիտեի նախագահ, Հայաստանի շախմատի ֆեդերացիայի նախագահ Վանիկ Զախարյանը, խորհրդակցությունում կոնկրետ հանձնարարություններ են տրվել ֆինանսների, էկոնոմիկայի, քաղաքաշինության նախարարություններին, որպեսզի օլիմպիադան սկսվելուց 1-2 ամիս առաջ բոլոր օբյեկտները պատրաստ լինեն ընդունելու մրցումների մասնակիցներին եւ հյուրերին: Քննարկվել են նաեւ եկող տարվա ապրիլ-մայիսին աշխարհի առաջնության տղամարդկանց միջփնջային մրցաշարի անցկացման հետ կապված հարցեր:

Որոշվել է ամեն ամիս վարչապետի մոտ, ինչպես նաեւ երկու շաբաթը մեկ շախմատային օլիմպիադայի հոգաբարձուների խորհրդում անցկացվող խորհրդակցություններում լսել դրա անցկացման նախապատրաստության հետ կապված հարցեր:

МИЈАЗЈАЛ

ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Հատուկ օլիմպիադայում՝ առանձնահատուկ հաջողություն

ԱՄՆ-ի Նյու Հեյըն քաղաքում կայացած հատուկ օլիմպիադայում (ֆիզիկական արատներ ունեցող, թերի զարգացած մարզիկների համար) մասնակցեցին նաեւ Հայաստանի ներկայացուցիչները: Պատվիրակության ղեկավար, թիմի գլխավոր մարզիչ Գ. Մնացականյանը մեր թղթակցին ասաց, որ ԱՄՆ մեկնելուց առաջ մեր մարզիկների հետ քեեւ հույսեր կապում էին, բայց նրանք գերազանցեցին բոլոր սպասելիքները: Թիմում ընդգրկված 4 մարզիկներ՝ լողորդներ Արթուր Նազարյանը եւ Ալեքսանդր Պլատոնովը, թեթեւատլետներ Արմեն Եղիազարյանը եւ Արթուր Առաքելյանը տուն վերադարձան 5 մեդալներով:

Օլիմպիադայի չեմպիոններ են դարձել Արթուր Նազարյանը (ոսկե եւ բրոնզե մեդալ) եւ Արմեն Եղիազարյանը, իսկ Արթուր Առաքելյանը արժանացել է արծաթե եւ բրոնզե մեդալների: Հայ մարզիկները նաեւ տարբեր ծրագրերում զբաղեցրել են 5-րդ եւ 6-րդ տեղերը: Այնպես որ, մեկնաբանություններն ավելորդ են:

Ավելացնենք, որ արդեն հինգերորդ անգամ անցկացվող այս հեղինակավոր մրցումների հանդիսավոր բացման արարողությունը կատարել է ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնը: *Արմենպրես*

ՀԵԾԱՆՎԱՎԱԶՔ

Գրիգոր Գրիգորյանի հաջող ելույթը

22-ամյա հեծանվորդ Գրիգոր Գրիգորյանը, որը պատրաստվում է Կոլումբիայում կայանալիք աշխարհի առաջնությանը, բավական հաջող ելույթ ունեցավ Ռուսաստանի առաջնությունում: Կոլյասկոյեի հեծանվահրապարակում մեր սանը բարձր առաջադիմություն զարգացրեց: Մնարքի թղթակցին ասաց «Հայաստան» մարզական միության օլիմպիական ռեզերվի մանկապատանեկան մարզադպրոցի տնօրեն Աշոտ Խաչատրյանը: Նա երրորդն էր տեղից 1 կմ մրցավազքում (1 րոպե 05,6 վրկ.), իսկ ընթացքից 200 մ մրցավազքում դրսեւորեց էլ ավելի բարձր արդյունք 10,335 վրկ., որը գերազանցում է միջազգային կարգի սպորտի վարպետի նորմատիվը: Սպրինտում Գրիգորը 6-րդն էր, իսկ առաջատարի հետապնդման մրցավազքում (ճերինգ) գրավեց 5-րդ տեղը:

ԵՐԵՎԱՆ

«Արարատը» միշտ բաց է թենիսի սիրահարների համար

Երեւանի «Արարատ» թենիսի ակումբի սաները (գլխավոր մարզիչ Վ. Մարինգոսյան) կմասնակցեն օգոստոսի 6-13-ին Սիրիայում կայանալիք թենիսի միջազգային մրցախաղին, որի մրցանակային ֆոնդը 10 հազ. դոլլար է: Մարզիկները հաջող ելույթի հույսեր են կապում հատկապես Սոնա Մարինգոսյանի հետ, որը 5 տարի անընդմեջ հաղթող է ճանաչվում մինչեւ 18 տարեկան աղջիկների միջեւ անցկացվող հանրապետության առաջնություններում: Ներկայումս «Արարատը» Հայաստանի միակ պրոֆեսիոնալ թենիսի ակումբն է, որն ունի ավելի քան 300 սան եւ 6 մարզիչ: Լինելով տնտհաշվարկային ձեռնարկություն, ակումբն ինքն է գնում անհրաժեշտ սարքավորումը, ֆինանսավորում մարզիկների մասնակցությունը մրցումներին, ինչպես նաեւ 800-ից մինչեւ 7000 դրամի չափով կրթաթոշակ վճարում լավագույն թենիսիստներին:

Նոյյան տապան

Հայաստանի առաջնությունը ՖԻԴԵ-ի 10-րդ կարգի մրցաշար

Օգոստոսի 4-ին Հայաստանի շախմատիստի կենտրոնական տանը, տեղի ունեցավ երկրի շախմատի բարձրագույն խմբի տղամարդկանց 55-րդ առաջնության բացումը: Մրցաշարը, որն առաջին անգամ հավաքել է Հայաստանի բոլոր առաջատար շախմատիստներին, բացառությամբ գրոսմայստեր Ռաֆայել Վահանյանի, ՖԻԴԵ-ի սանդղակով 10-րդ կարգի մրցաշար է:

ՀՀ շախմատի ֆեդերացիայի նախագահ Վանիկ Զախարյանի ներածական խոսքից հետո մեծարվեց Հայաստանի շախմատի վետերան Մկրտիչ Կուլոյանը իր 80-ամյա հոբելյանի առթիվ, այնուհետեւ անցկացվեց վիճակահանությունը:

Առաջին փուլում հանդիպելու են գրոսմայստերներ Վլադիմիր Հակոբյանը եւ Սմբատ Լպուտյանը, գրոսմայստեր Արշակ Պետրոսյանը եւ միջազգային վարպետ Մելիքսեթ Խաչիյանը, գրոսմայստեր Աշոտ Անաստասյանը եւ միջազգային վարպետ Տիգրան Նալբանդյանը, միջազգային վարպետներ Արսեն Եղիազարյանը եւ Նորայր Քալանթարյանը, գրոսմայստեր Արտաշես Մինասյանը եւ Կարեն Ասրյանը, միջազգային վարպետներ Վիգեն Միրումյանը եւ Արա Մինասյանը: Մրցավարական խումբը ղեկավարում է միջազգային կարգի մրցավար Աշոտ Վարդապետյանը: Նշվեց, որ առաջնության կազմակերպման գործում մեծ ավանդ է ներդրել Հայէկոնոմբանկը, որի օգնությամբ ստեղծվել է խոշոր մրցանակային ֆոնդ, սահմանվել են նաեւ դրամական մրցանակներ յուրաքանչյուր հաղթանակի համար: *Արմենպրես*

Պետության կողմից արտոնագրված «ԱՆԱՆԻԱ ՇԻՐԱԿԱՑԻ» հայկական համալսարանը

Հայտարարում է 1995-96 ուսարվա ընդունելություն հետեւյալ մասնագիտությունների գծով.

ա) հայագիտություն (այդ թվում նաեւ օտար լեզվից հայերեն թարգմանության մասնագիտացմամբ).

բ) ռոմանագերմանական բանասիրություն (անգլերեն-գերմաներեն, գերմաներեն-ֆրանսերեն, ֆրանսերեն-անգլերեն կամ իսպաներեն).

գ) ընդհանուր պատմություն (այդ թվում նաեւ պետական կառավարման մասնագիտացմամբ) օտար լեզվի խորացված ուսուցմամբ.

դ) էկոնոմիկա եւ արտադրության կառավարում՝ անգլերեն լեզվի խորացված ուսուցմամբ:

Ուսման տեւողությունը 4 տարի է, կատարելագործված ծրագրով: Ուսման վարձը պայմանագրային, ուսարվա ընթացքում չի փոխվում: 2 տարի անընդմեջ գերազանց սովորող ուսանողները (ուսումը գերազանց շարունակելու դեպքում) ազատվում են ուսման վարձից:

Այլ բուհերում սովորող կամ բարձրագույն կրթություն ունեցող անձինք համալսարանում կարող են ձեռք բերել երկրորդ մասնագիտություն: Մասնագիտությամբ աշխատող կամ բանակում ծառայող անձինք կարող են սովորել էքստեռն:

Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչեւ օգոստոսի 25-ը, ամեն օր ժ. 10-14-ը, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից: Քննությունները հուլիսի 25-30-ը եւ օգոստոսի 25-30-ը: Դասերի սկիզբը սեպտեմբերի 1-ից: Համալսարանն աշխատում է առավոտյան հերթ ժ. 9-14-ը:

Համալսարանի հասցեն. Երեւան, Տիգրան Մեծի պողոտա, 65 ա, 7-րդ հարկ («Մասունցի Դավիթ» մետրո կայարան, թիվ 119 ֆրանսիական բժշկական դպրոցի դիմաց):

Հեռախոս: 57-31-71, 57-18-22, 57-37-48:

Ընդունող հանձնաժողով

Ի ԴԵՊ

Անգլիան դեռ չի ավարտել պայքարը խուլիգանների դեմ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ,
Վալանս, Ֆրանսիա

Ֆուտբոլասերների խուլիգանությունը վաղուց է գրավել Արեւմտյան Եվրոպայի երկրները: Սակայն դա առավելագույնս արտահայտվում է անգլիական ֆուտբոլում: Ֆուտբոլասերների խուլիգանության գագաթնակետը եղավ 1985 թ. մայիսի 29-ին Բրյուսելի «Հեյզել» մարզադաշտում «Յուվենտուսի» եւ «Լիվերպուլի» միջեւ Եվրոպայի գավաթակիրների գավաթի խաղարկության եզրափակիչ հանդիպման ժամանակ, որ տեղ 39 իտալացի մարզասերներ զոհ գնացին անգլիացի խուլիգանների կողմից հրահրված անկարգություններին: ՈՒԵՖԱ-ն 5 տարով որակազրկեց եւ արգելեց անգլիական թիմերին հանդես գալ եվրոպական գավաթների խաղարկություններում: Մեծ Բրիտանիայի նախկին վարչապետ Մարգրեթ Թետչերը, որին անվանում էին «երկաթյա լեդի», ուժային միջոցներով, ամեն կերպ փորձում էր լուծել անգլիական խուլիգանների հետ կապված խնդիրները, քանի որ դա վաս քաղաքական հետեւանքներ էր թողնում արտաքին հարաբերությունների վրա: Սակայն Թետչերի ծրագրերը ձախողվում են: «Հեյզելի» տխրահռչակ դեպքերից 4 տարի անց, 1989-ին, Շեֆիլդի մարզադաշտում կրկին հրմշտոցից մահանում են 89 ֆուտբոլասեր: Անգլիան կրկին անգամ ցնցվում է եւ կառավարությունը անցնում է կտրուկ միջոցների: Նախ եւ առաջ մարզադաշտերում արգելվում է կանգնած տեղերը եւ պարտադրում դրանց փոխարեն դնել նստատեղեր, մի բան, որ թխում է ՖԻՖԱ-ի եւ ՈՒԵՖԱ-ի պահանջներից՝ ապահովել անվտանգությունը: Անգլիացիները մարզադաշտերի մոտակայքում տեղադրում են տեսախցիկներ, որոնց շնորհիվ նկարահանում եւ արգելում են խուլիգանների մուտքը մարզադաշտ, պատրաստում են մասնագետ ոստիկանների՝ ֆուտբոլային խուլիգանների դեմ պայքարելու համար: Նրանք հրավիրվում են «պայթյունավտանգ» խաղերի ժամանակ, որտեղ սպասվում են ֆուտբոլասերների հուզումներ:

Այսօր միայն մեկ բան է զարմացնում սոցիոլոգներին, թե ինչ ֆուտբոլային հանդիպումների ժամանակ են տեղի ունենում նման կարգի միջադեպեր: Ռեգբիի մրցումների ժամանակ, որը նույնպես մեծ ժողովրդականություն է վայելում Անգլիայում եւ մեծ թվով մարզասերներ է հավաքում տրիբունաներում, այդպիսի միջադեպեր չեն գրանցվում եւ խուլիգանություններ չեն կատարվում: Մասնագետների մոտ այս հարցը տարակուսանքներ է առաջացնում: Խուլիգանները հարում են մեկ նացիստական, մեկ ծայրահեղ աջակողմյան գաղափարախոսությանը, մարզադաշտերում ծածանելով եւ մեկի, եւ մյուսի խորհրդանիշերով դրոշները: Հարցն այն է, թե խուլիգաններն ունե՞ն արդյոք գաղափարներ, թե՞ միայն իրենց կուսակցությունների ծայրահեղականներն են: Հարցը լուրջ է, իսկ պատասխանները բազմաթիվ, որոնք գոհացուցիչ չեն: Ֆուտբոլային խուլիգանությունը շարունակվում է իր հաղթարշավը, վնասելով ոչ միայն անգլիացիներին, այլ նաեւ իռլանդացիներին, գերմանացիներին, իտալացիներին, իսպանացիներին, ֆրանսիացիներին:

Իսկ մինչ այդ անգլիացիները շարունակում են իրենց խուլիգանական արարքները մարզադաշտերում: Վերջերս Դուբլինում կայացած Իռլանդիա-Անգլիա ընկերական հանդիպմանը, որին ներկա էին ավելի քան 4000 անգլիացիներ, ոստիկանությունը նրանց մեջ հայտնաբերեց 30-40 ֆուտբոլային խուլիգաններ: Խաղի ընթացքում նրանք վանկարկում էին. «Պետք է պայթեցնել Իռլանդական զաղտնի բանակին», դրանով գրգռելով իռլանդացիներին, որոնք ամենահանգիստ ու ամենալավ երկրպագուների համբավ ունեն աշխարհում: Սակայն, երբ իռլանդացի Դեյվիդ Կելին խաղի 22-րդ րոպեին բացեց հաշիվը, անգլիացիները սկսեցին քարեր եւ աթոռներ նետել իռլանդացի մարզասերների վրա, որոնց թիվը այդ օրը «Լանսդաուն ռոդ» մարզադաշտում հասնում էր 46 հազարի: Հանդիպման մրցավար Ժոլը զգալով իրարանցումների վտանգավոր բնույթը՝ խաղը դադարեցրեց, քանի որ իռլանդացի մարզասերները հայտնվելով անգլիացիների «ռմբակոծությունների» տակ, վտանգից խուսափելու համար խումբ-խումբ դուրս էին եկել մարզադաշտ: Բարեբախտաբար, ծանր վիրավորներ չկային, ընդամենը՝ մի քանի տասնյակ թեթեւ վիրավորներ: Իռլանդական ոստիկանությունը ձերբակալում է մի քանի տասնյակ խուլիգանների, որոնց թվում, ի զարմանս շատերի, կային այնպիսիները, որոնց անգլիական ոստիկանությունը նույնպես արգելում է ներկա լինել ֆուտբոլային խաղերին: Անգլիացի խուլիգանների վերագալուստը արգելք չի՞ լինի արդյոք մյուս տարի Անգլիայում Եվրոպայի առաջնության կազմակերպիչներին՝ անվտանգությունը ապահովելու համար:

Ինչպես նշում է «Եվրոպա-96-ի» կազմկոմիտեի նախագահ Գլեն Կիտոնը, բոլոր միջոցները կձեռնարկվեն անվտանգությունը ապահովելու, եւ պայքարը խուլիգանների դեմ ավելի կխստացվի: Դրա համար մարզադաշտերում տեղադրված տեսախցիկները բազմապատիկ անգամ կշատացվեն, որը կօգնի ոստիկանությանն ավելի արդյունավետ պայքարել խուլիգանների դեմ:

«Մենք շատ տխուր ենք, մեզ համար ցավալի եւ ամոթալի է մեր «վայ» երկրպագուների համար, Իռլանդիա-Անգլիա խաղից հետո ասում է «Բլեքբուռնի» ամբարկու Ալան Շերերը, մենք վերջին տարիներին համարյա թե ազատվել էինք նման խնդիրներից»: Հանրածանոթ ֆուտբոլիստ Ջեկի Չարլտոնը հայտարարեց, որ նա լաց է եղել այդ դեպքի ժամանակ: Իսկ Անգլիայի հավաքականի պետ Տերի Վենեբլզը հայտարարեց. «Ինչ որ կատարվեց, ամենավատագույնն էր սպասվածից»:

Անգլիական ֆուտբոլի «սատանաները», որոնք մի ժամանակ հանդարտվել էին, սկսեցին գործել:

Բանկից վարում է ՍԻՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքով

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Սեյսմիկ ծառայությունը 4 տարեկան է

Օգոստոսի 4-ը Սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայության 4-րդ տարեդարձի օրն է: «Այդ օրերին ավանդույթ է դարձել ծառայությունում անցկացնել մամուլի ասուլիս եւ ազգաբնակչությանը ծանոթացնել այն աշխատանքներին, որոնք կատարվում են մեզ մոտ», լրագրողներին հայտնեց ՍՊԱԾ-ի գլխավոր տնօրեն Սերգեյ Բալասանյանը: «Ծառայությունն այսօր միջազգային մեծ համբավ ունի եւ տարածաշրջանում առաջատարի դեր է կատարում», ավելացրեց նա: «Իսկ տարածաշրջանում (Թուրքիա, Իրան, Ադրբեջան, Վրաստան եւ Հարավային Ռուսաստան) սեյսմիկ այն ծառայություններն են հեղինակություն վայելում, որոնք ունեն տեխնիկական մեծ հագեցվածություն եւ առաջնակարգ մասնագետներ: Այս գնահատականները ՍՊԱԾ-ին տվել են միջազգային սեյսմիկ ծառայությունները: Այդ իսկ պատճառով սեյսմիկ գնահատականները Հայաստանի ծառայությունը կատարում է ոչ միայն հանրապետության, այլեւ ամբողջ տարածաշրջանի համար: Իսկ այդ գնահատականները, որպես կանոն, միշտ էլ ճշգրիտ են»:

Զարգացման առաջին փուլում ծառայությունն իր առջեւ խնդիր էր դրել միավորել Հայաստանում սեյսմիկ հարցերով զբաղվող տարբեր խմբերին: Սպիտակի երկրաշարժը ցույց է տվել, որ այդ խմբերի աշխատանքն արդյունավետ չի եղել, եւ այդ իսկ պատճառով էլ հանրապետությունը կրել է առավել լայնածավալ վնասներ: Բալասանյանի խոսքերով, իրենց հաջողվել է ստեղծել հզոր կառույց, որը բաղկացած է հյուսիսային, կենտրոնական, հարավային բաժանմունքներից, դիտարկման ազգային ցանցից, սեյսմոլոգիական, սեյսմակայուն շինարարության, ազգաբնակչության հետ տարվող աշխատանքների կենտրոններից եւ հատուկ փրկարար ջոկատից: Այս կառույցներով ծառայությունը ձգտում է ճիշտ գնահատել սեյսմիկ վտանգը եւ նվազեցնել «սեյսմիկ ռիսկը» հանրապետությունում: Ծառայությունը ստեղծել է դիտարկման մեծ ցանց, որն աշխարհում լավագույններից է: Այն ընդգրկում է շուրջ 150 դիտակայան, որոնք հնարավորություն են տալիս հետեւել ոչ միայն սեյսմիկ իրադարձություններին, այլեւ հսկողություն սահմանել երկրակեղեւում կատարվող բոլոր փոփոխությունների նկատմամբ: Սերգեյ Բալասանյանի վկայությամբ, այսօր Հայաստանի ՍՊԱԾ-ը ինտեգրացվել է միջազգային սեյսմիկ համակարգի մեջ: Արբանյակային կայաններով այն կապված է աշխարհի բոլոր խոշորագույն սեյսմիկ ծառայությունների հետ: Դրանով, փաստորեն, Հայաստանն ընդգրկվել է սեյսմիկ վտանգի արագ եւ ճիշտ գնահատման միջազգային աշխատանքների մեջ: Հուլիսի 2-14-ը Միջազգային գեոֆիզիկական միության կողմից ԱՄՆ-ի Բոլդեր քաղաքում կազմակերպված միջազգային կոնգրեսում, որին աշխարհի տարբեր երկրներից մասնակցել են 2,5 հազար սեյսմոլոգներ, Հայաստանը պատվավոր տեղ է գրավել իր զեկուցումներով, առաջարկություններով եւ ծրագրերով: Կոնգրեսում նշվել է, որ Հայաստանում Սպիտակի երկրաշարժից հետո ծնվել է յուրահատուկ ծառայություն, որի փորձը մեծ նշանակություն ունի բոլոր երկրների համար: Այն լավագույններից է նաեւ այն պատճառով, որ ի մի է բերել աշխարհի սեյսմոլոգիական հետազոտությունների տարբեր ոլորտների փորձը: «Մեզ մոտ ծառայությունը չինական սեյսմոլոգիական բլոկն է», ասաց պարոն Բալասանյանը: Ինչ վերաբերում է երկրաշարժերի կանխատեսմանը, ապա նա ավելացրեց, որ այդ մակարդակին հասնելու համար նախ անհրաժեշտ է անցնել սեյսմիկ վտանգի ճշգրիտ գնահատման փուլը: Ներկայումս իրենք այդ փուլում են գտնվում, եւ ամենակարեւորը՝ կարողանում են գնահատել երկրակեղեւում ուժեղ երկրաշարժերին նախորդող փոփոխությունները:

Վերջում, որպես թարմ տեղեկություն, ՍՊԱԾ-ի գլխավոր տնօրենը հայտնեց, որ օգոստոսի 4-ին ժամը 8.43-ին, Վանաձորի շրջանում, տեղեմետրիկ եւ տարածաշրջանային սեյսմիկ կայանները գրանցել են 3 բալանոց երկրաշարժ, որն, ինչ խոսք, թույլ է եւ ավերիչ հետեւանքներ ունենալ չի կարող:

[illegible] ՄԱՐՏՈՅԱՆ

ԲԱԼԿԱՆՆԵՐ

Խորվաթները սկսեցին Սերբական Կրաինայի մայրաքաղաքի զանգվածային հրետակոծությունը

ԲԵԼԳՐԱԴ, 4 ՕԳՈՍՏՈՍ. ՄՆԱՐԲ-ՌԻԱ: Խորվաթական զինված ուժերը այսօր տեղական ժամանակով առավոտյան ժամը 5-ին սկսեցին Սերբական Կրաինայի մայրաքաղաք Կնինի կենտրոնի զանգվածային գնդակոծությունը ծանր հրետանուց: Ինչպես Զագրեբում լրագրողներին հաղորդեց խաղաղարար ուժերի ներկայացուցիչ Քրիս Հաննար, Կրաինայի զինուժերը պատասխան հրթիռային կրակ բացեցին: Նրա խոսքերով, խորվաթական զորքերը նաեւ տանկային գրոհ սկսեցին Կրաինայի սերբերի դիրքերի վրա Հոսպիչից հարավ Կրաինայի կենտրոնական մասում: Խորվաթիայի նախագահ Ֆրանյո Թուջմանը այսօր կրաինական սերբերից պահանջեց վայր դնել զենքը: Սերբական Կրաինայի նախագահի խորհրդական Սլոբոդան Յարչեւիչը արեց հետեւյալ հայտարարությունը հատուկ ՌԻԱ-Նովոստիի համար. Խորվաթիան Կրաինայի սերբերի դեմ վարում է աննախադեպ մի պատերազմ այն իմաստով, որ հարձակվող բանակի թվաքանակը գերազանցում է Կրաինայի բնակչության թիվը: Խորվաթիայի կրակի հզորությունն ուղղված է խաղաղ բնակավայրերի եւ օբյեկտների դեմ: Կնինի կենտրոնն ամբողջովին ավերվել է: Ինչպես ընդգծեց Յարչեւիչը, «խոսքը սերբ ժողովրդի դեմ գործադրվող ցեղասպանության մասին է, որը Խորվաթիան չի հասցրել ավարտել երկրորդ աշխարհամարտի տարիներին, եւ այսօր Զագրեբը ձգտում է ավարտին հասցնել»: Խորվաթական ներկայացուցիչը ժնեւյան հանդիպման ձախողման մեջ մեղադրել է սերբական կողմին. «Ջոնսը» անկախ գործակալությանը այսօր հայտնեց ինքնահռչակ Սերբական Կրաինայի Հանրապետության վարչապետ Միլան Բաբիչը: Խորվաթական կողմի այսօրինակ վարքագծի մեջ նա տեսնում է «հետագա ռազմական ներխուժման համար իր ձեռքերը ազատելու» Զագրեբի ձգտումը:

Զագրեբում ՄԱԿ-ի խաղաղարար ուժերի ներկայացուցչի հաղորդման համաձայն, Սերբական Կրաինայի Հանրապետության մայրաքաղաք Կնինի վրա բաց է թողնվել 200-300 հրետանային արկ: Գնդակոծությունը տեւել է մոտ կես ժամ: ՄԱԿ-ի զորքերի շտաբի պետ Էնդրյու Լեսլիի խոսքով, սկսվել է ՄԱԿ-ի մարտիկների եւ խաղաղապահ ծառայողների հեռացումը սահմանազատման գծի վրա իրենց տեղակայման բոլոր վայրերից: «Կապույտ սաղավարտները» նահանջում են դեպի ապաստարաններ, որոնք ծառայում են նաեւ Կնինի խաղաղ բնակչության համար:

Խորվաթիայի հարձակումը Սերբական Կրաինայի վրա դժվար է բացատրել, քանի որ Ժնեւում չորեքշաբթի օրը տեղի ունեցած բանակցություններում նախանշվեցին շոշափելի առաջընթաց քայլեր խորվաթա-կրաինական հակամարտության կարգավորման հարցում, հայտարարեց այսօր Զագրեբում ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի հատուկ ներկայացուցիչ Յասուշի Ակաշին: Նրա ասելով եւ նա, եւ Տոլվարդ Ստոլտենբերգը, եւ Զագրեբում ԱՄՆ-ի դեսպան Պիտեր Գելբրայթը սերբական կողմից ստացել են համապատասխան հավաստիացումներ որոշակի զիջումների գնալու պատրաստակամության վերաբերյալ մի բան, որ պետք է առաջացներ Խորվաթիայի համարժեք «խաղաղ» արձագանքը:

ԵՐԵՎԱՆ

Բուհական քննություններից դժգոհողները քիչ չեն

Բողոքարկողները հեռանում են միանգամայն գոհ

[illegible] ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Երեւանի պետական համալսարանում երկու օր է, ինչ վերաքննիչ հանձնաժողովը պատասխանում է դիմորդների բողոքարկումներին: Առաջին օրը հայ ժողովրդի պատմության հանձնաժողովի եւ դիմորդների ու ծնողների միջեւ երկխոսությունը չէր կայացել, որի պատճառը ԵՊՀ-ի ընդունող հանձնաժողովի պատասխանատու քարտուղար Կարեն Մովսիսյանը համարեց մինչ այդ եղած անորոշությունը, թե ով պետք է պատասխանի բողոքարկողների հարցերին: Ծնողները երեկ եղել են հանրապետական ընդունող հանձնաժողովում, որտեղ նրանց ուղեկցել բացատրություններ են տվել, բացի այդ ճշգրտվել է պատասխանատուների կազմը ու նրա պարտականությունները: Օգոստոսի 4-ին արդեն վերաքննիչ հանձնաժողովն իր աշխատանքը շարունակում էր հանգիստ պայմաններում: Պատասխանատու քարտուղարի տվյալներով, բողոքարկողների թիվը բավականին մեծ է հիմնականում հայ ժողովրդի պատմություն ու հայոց լեզու գրավոր առարկաներից: Երկու օրվա ընթացքում հայ ժողովրդի պատմությունից բողոքարկել են 65, հայերենի գրավորից՝ 40 դիմորդներ: Վերաքննիչ հանձնաժողովի աշխատանքներին մասնակցում են նաեւ գիտության եւ կրթության նախարարության ներկայացուցիչները: Մենք նույնպես մի կարճ ժամանակահատված հետեւեցինք ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետի ստեղծագործական գրավորների վերաքննիչ հանձնաժողովի աշխատանքին, որտեղ պատասխանատուն ռեկտորի խորհրդական, հանձնաժողովի նախագահ պրոֆեսոր Վալտեր Գաբրիելյանն էր: Նա հայտնեց, որ քննական հանձնաժողովը շատ մեղմ մոտեցում ունի եւ վերաքննված 15 գրավորներից միայն մեկն է մեկ նիշով բարձրացվել, իսկ 4-5 աշխատանքների գնահատականները, ընդհակառակը, իջեցվել են: Չնայած դրան, ինչպես հայտնեց Վ. Գաբրիելյանը, բողոքարկողները հեռանում են շնորհակալություն հայտնելով, երբեմն էլ անկեղծորեն խոստովանելով, որ հանձնաժողովն անգամ բարձր է գնահատել: Բողոքարկողներից մի քանիսին ուղղված մեր հարցումները նույնպես հաստատեցին պրոֆեսորի խոսքերի ճշմարտացիությունը: Երկու գործընկերներս էլ հայտնեցին, որ վերջին տարիներին դիմորդների կազմը հսկայական որակական փոփոխություն է կրել, զգալիորեն կրճատվել է նրանց քանակը: Այս տարի համալսարան են դիմել ընդամենը 3432 դիմորդ, որը 500-ով պակաս է նախորդ տարվանից: Այս տարի բոլոր բուհերում 20 տոկոսով կրճատվել է նաեւ տեղերը 710 տեղ, իսկ վճարովին 806 տեղ: Մի քանի մեծ հետաքրքրություն ներկայացնող ֆակուլտետներ, ինչպիսիք են իրավագիտությունն ու ռոմանագերմանական լեզուները, ամբողջությամբ անցել են վճարովի համակարգի: Պրն. Մովսիսյանի տվյալներով, հետաքրքրությունը նվազել է ճշգրիտ գիտությունների՝ ֆիզիկամաթեմատիկական եւ բնագիտական մասնագիտությունների նկատմամբ, եւ արդեն երկրորդ տարին է այդ ֆակուլտետներում տեղերը լրացվում են մասնագիտացված դպրոցների շրջանավարտներով: Զգալիորեն նվազել է շրջաններից եկող դիմորդների թիվը, նրանց մեջ մեծ տոկոս են կազմում փախստական դիմորդները: Արցախից դիմել են մեկ կամ երկու հոգի: Այս տարի եւս արտոնությունները պահպանվում են միայն երկկողմանի որբերի, հաշմանդամ դիմորդների եւ զոհված ազատամարտիկների երեխաների նկատմամբ:

Հուլիսի 29-ին սկսված բուհական քննությունները կավարտվեն օգոստոսի 19-ին:

ԱՇԽԱՐՀ

Սադդամ Հուսեյնը ներեց ողջ մնացած թշնամիներին

Իրաքի ղեկավար Սադդամ Հուսեյնը ներում է իր բոլոր քաղաքական հակառակորդներին՝ թե Իրաքի բանտերում ողջ մնացածներին եւ թե տարագրության մեջ ապրողներին: Մեկ շաբաթ առաջ (ինչպես արդեն հաղորդել ենք) ընդհանուր ներում շնորհվեց բանակային ծառայությունից խուսափողներին, ինչը Իրաքի հազարավոր բնակիչների ազատեց ականջների եւ վերջույթների հատման ծիվաղային արարողությունից (այդ երկրում այդպես է պատժվում դասալքությունը):

Բաղդադի ղեկավարության այդ որոշումները, ինչպես նաեւ ՄԱԿ-ի տեսուչների պահանջով սկսված բալիստիկ հրթիռների արտադրության վերջին 5 կայանների ոչնչացումը կարող են վկայել ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի հետ առկա փոխհարաբերություններում Իրաքի իշխանությունների մարտավարության փոփոխման մասին: Զինաթափումը եւ Իրաքում մարդու իրավունքների խախտումները դադարեցնելու պահանջները եղել եւ մնում են ՄԱԿ-ի տնտեսական պատժամիջոցների վերացման կարեւորագույն պայմանները: Վերջին տարիներին Սադդամ Հուսեյնը համառորեն հրաժարվում էր այդ հարցերում գործակցել ՄԱԿ-ի հետ: Բայց հիմա իրավիճակը, ըստ երեւույթին, կարող է փոխվել:

Իրաքի զանգվածային լրատվության միջոցների հաղորդումներից առայժմ անհնար է դատել, թե համաներման շնորհիվ իրականում քանի մարդ ազատ կարձակվի: Հայտնի է միայն, որ ներում ստացած անձանց ցուցակի կազմման բուն արարողությունը տեւելու է մեկ ամիս: Առայժմ հայտնի չէ, թե նրանք երբ տուն կվերադառնան: Վերջին տարիներին Իրաքի բանտերում գնդակահարվել են հարյուրավոր մարդիկ, որոնց կասկածում էին վարչակարգի հանդեպ ընդդիմության մեջ: Նրանցից շատերի դիակները կրում էին դաժանագույն խոշտանգումների հետքեր:

«Իզվեստիա»

ԱՄՆ-ը ունի 30 հազար տոննա թունավոր նյութ

Անիստոնի (Ալաբամայի նահանգ) բանակային պահեստներում տեղի է ունեցել զարին նյարդակաթվածային գազի արտահոսք: Ինչպես օգոստոսի 4-ին հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, Անիստոնի պահեստներում ընդամենը պահվում է մարտական թունավոր նյութերի ընդհանուր պաշարների շուրջ 7 տոկոսը, որոնք ԱՄՆ-ում կազմում են 30 հազար տոննա: Եկող տարի այս բանակային պահեստները պետք է փակվեն, իսկ քիմիական զենքի պաշարները՝ ոչնչացվեն այրման մեթոդով:

Արմենպրես

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Անի» հյուրանոցի առաջին հարկի նախասրահի կրպակում վաճառվում են կոմպակտ դիսկետներ (CD):
Հեռ. 594378

ԱՐՄԵՆԻԱ
ՀՅՈՒՐԱՆՈՑԱՅԻՆ ՀԱՄԱԼԻՐ

ՕԳՈՍՏՈՍԻ 3-ից 9-ը ՍԿԻԶԲԸ ԺԱՄԸ 21.00

ՀԱՅՖԻԼՄՍԻ ԴԱՀԼԻՃ

ՇՈՈՒ ԾՐԱԳԻՐ
«Մոսկովյան աստղեր»

Star's Express բալետային խմբի եւ Յուրմալայի երգի փառատոնի մենակատարների մասնակցությամբ
Ծրագրի արժեքի մեջ մտնում է աղանդերային ճաշացանկ
Լրացուցիչ տեղեկություններ
525393

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երեւան 23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դաշվի 69149. Պատվեր 1913. Տպաքանակը 7000. Ստորագրված է տպագրության 4. 08. 1995. Գինը 50 դրամ

digitised by A.R.A.R.@